

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 31 OKTOBER 2023

Vergaderzaal 3

3. Vaststellen Heffingsverordening Essenhof 2024 met bijbehorende Tarieventabel Essenhof 2024 en Wijzigingsverordening tot wijziging van de Beheersverordening Essenhof, derde wijziging - Raadsvoorstel

Voorzitter: Dhr. Groenewege bij introductie agendapunt

Voorzitter: Dhr. Schalken-den Hartog voorzitter na de introductie

Commissiegriffier: Mevrouw Vermeulen

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Burakçin (GroenLinks)

Dhr. Damen (PvdA)

Dhr. Van Dam-Timmers (CDA)

Dhr. Groenewege (PvdD)

Mevr. De Groot (Beter Voor Dordt)

Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)

Dhr. De Heer (CU/SGP)

Dhr. Kolkiliç (DENK)

Dhr. Van der Net (VVD)

Ambtelijke ondersteuning: Dhr. Weidenaar

Portefeuillehouders: wethouder M. Merx

De voorzitter: Beste mensen. We zitten bij een commissie oordeelsvormend over het vaststellen van de heffingsverordening Essenhof 2024 en de wijzigingsverordening tot wijziging van de beheersverordening Essenhof. We schorsen voor een kort moment, terwijl we op zoek gaan naar mensen om het quorum te halen. Als we dat niet halen, dan moeten we de vergadering afzeggen. Om het quorum te halen kan ik geen voorzitter zijn en daarom draag ik het voorzitterschap over aan de heer Schalken-den Hartog.

De voorzitter: Beste mensen, ik heropen de vergadering, want hij was al geopend door de heer Groenewege. Ik neem het stokje nu even over, omdat we dan voldoende fracties aan tafel hebben om deze vergadering door te laten gaan. Welkom allemaal, raadscommissieleden, wethouder Merx namens het college, ambtelijke ondersteuning. Ik ga zo een rondje maken eerst om iedereen zich te laten voorstellen voor het verslag. Even kijken hoor. De toelichting en de reden van de vergadering is met de politieke vraag daarover wil de raad nog met elkaar in debat en dat is het raadsvoorstel over de Essenhof. Behelst ook een tarief en ook een beleidswijziging, namelijk om grafrechten voor onbepaalde tijd te gaan vergunnen. Dat is het punt waar we vandaag vooral over spreken.

De politieke vraag daarbij is: gezien de beperkte ruimte, hoe gewenst zijn grafrechten voor onbepaalde tijd en zal dit niet bijvoorbeeld ook een aanzuigende werking of een aanzuigend effect kunnen hebben van mensen van buiten Dordrecht? Het is ook nog eens zo dat er vandaag nog twee sets antwoorden zijn toegevoegd aan het dossier. De politieke vraag die is geformuleerd door Beter Voor Dordt en deze vergaderavond is geagendeerd met steun van de Partij voor de Dieren, Forum voor Democratie en het CDA. Maar, ik begin met een voorstelrondje en ik begin bij GroenLinks Dordrecht en dan deze kant op.

De heer Burakçin: Ja, Necdet Burakçin, GroenLinks.

Mevrouw De Groot: Megan de Groot, Beter Voor Dordt.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, DENK.

De heer Van der Net: John van der Net, Dordtse VVD.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De heer Merx: Marc Merx, wethouder.

De heer Weidenaar: Igle Weidenaar, ambtelijke ondersteuning.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Gundogdu: Aydin Gundogdu, Op Ons Eiland.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Dank u wel. Misschien nogmaals, mijn naam is David Schalken. Ik had me niet voorbereid op het voorzitten, maar ik ga het nu toch maar doen, omdat ze het allemaal van belang vinden dat deze vergadering toch door kan gaan. Ja, eens even kijken. Welke fracties willen in deze eerste ronde het woord? Heer ... Ja? Misschien dat Beter Voor Dordt kan beginnen, omdat die de agenda of deze da... Ja. Deze commissie heeft geagendeerd. Ga uw gang.

Mevrouw De Groot: Helemaal goed, dank u wel voorzitter. Ja. Dank u wel. Beter Voor Dordt heeft het agendapunt met steun van Partij van de Dieren, Forum voor Democratie en het CDA laten agenderen vanwege de mogelijkheid voor grafrechten onbepaalde tijd die men nu wil gaan aanbieden. Wat Beter Voor Dordt betreft komen die hier niet. Drafrechten tot vijftig jaar die zelfs weer verlengd kunnen worden zijn wat ons betreft prima, maar wij willen toekomstige generaties geen onnodige uitdagingen en beperkingen opleggen. We worden in de stukken niet gerustgesteld dat het maar om een enkele aanvraag zou gaan. Ons eiland is niet van elastiek.

De ruimte is zeer beperkt. Ook de ruimte voor de laatste rustplaats van onze Dordtenaren. De plek van een graf voor onbepaalde tijd kun je minder makkelijk herbestemming in de loop van de tientallen jaren geven en dat betekent dat we in de toekomst meer ruimte voor begraven nodig hebben, dan wanneer in de loop van de tientallen jaren soms wel weer plekken vrijkomen. Zelfs wanneer het graf nooit meer bezocht wordt, kun je niets anders meer met die plek. Omdat wij deze optie wellicht willen gaan bieden heb je kans dat mensen van buiten, van andere steden, hier ook begraven willen gaan worden en dat betekent dat we nog sneller vol zijn dan in de huidige situatie.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Burakçin: Voorzitter?

De voorzitter: Ja, de heer Burakçin.

De heer Burakçin: Ja, ik heb toch een vraagje aan BVD. Hoe kijkt de BVD tegen dat we in Dordrecht iets meer dan tienduizend moslims hebben? En, er zijn allerlei onderzoeken gedaan, ik weet niet of u die toevallig gelezen heeft, recent nog door in opdracht van de BZK, ministerie van BZK, naar de behoefte in ieder geval naar een grafrust voor onbepaalde tijd. Of eeuwigdurende grafrust, maar daar gaat het nu niet over. Daarin wordt toch nadrukkelijk benoemd dat daar heel veel behoefte naar is. Naar eeuwigdurend grafrust op onbepaalde tijd. Eeuwigdurende grafrust moet ik even vergeten, denk ik. Maar ook, bijvoorbeeld als je kijkt naar onze inwoners, welke verantwoordelijkheid hebben wij als gemeente als die behoefte zo hoog is dat steeds meer Dordtenaren, moslims die Dordtenaar zijn, de behoefte hebben die verbonden voelen met onze stad. Vindt de BVD ook dat wij daar ook een bepaalde verantwoordelijkheid voor hebben om dit ook voor hen te moeten bieden deze mogelijkheid?

De voorzitter: Mevrouw De Groot.

Mevrouw De Groot: Yes, dank u wel voorzitter. Nou ja, wij begrijpen de behoefte zeker, maar het is gewoon in praktische zin voor ons voor hoe wij het zien een beetje onhaalbaar, want het is gewoon met onbepaalde tijd. Het is gewoon een lastig concept van hoelang liggen die mensen daar nou echt en je kan niks anders meer met de plekken, dus dan loopt het gewoon op een gegeven moment vol en wat moet je dan? Moet je de halve stad omkeren in een begraafplaats of iets? Nou ja, dat is ook beetje overdreven, maar zeg maar meer van het loopt dan vol en wat moet je dan daarna?

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie de heer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Ja, dank voorzitter. Eigenlijk twee vragen. Nou, een verhelderende vraag. Wat bedoelde u met herbestemming? Of bestemming wijzigen? Wil BVD daar gaan bouwen?

Mevrouw De Groot: Nou ja, voor nu zeker niet, maar stel ... Je weet niet hoe het in de toekomst loopt, dus stel als er in de toekomst daar wel gebouwd wil worden, dan brengt dat toch weer allemaal problemen met zeg mee en die willen wij graag voorkomen voor de toekomstige generaties.

De voorzitter: U had twee vragen? Nog een tweede korte vraag en daarna de heer Damen.

De heer Kolkiliç: Ja, die tweede vraag ... U gaf aan dat de fractie bang is dat het vol gaat lopen. In hoeverre bent u op de hoogte van de statistieken?

De voorzitter: Mevrouw De Groot.

Mevrouw De Groot: Ik moet zeggen dat ik niet heel op de hoogte ben van de statistieken, dus als u die aan mij kunt vertellen dan, of opsturen of weet ik het, dan zou dat misschien verhelderend zijn.

De heer Kolkiliç: Voorzitter, misschien een antwoord op de vraag die mevrouw De Groot aan mij stelde. Ik kan aangeven dat sinds 2014, als we naar de landelijke cijfers kijken, twee derde van de overledenen die worden gecremeerd en niet begraven.

De voorzitter: (...), want ik, volgens mij zit daar geen nieuwe vraag achter. Nee, dat klopt. Dan ga ik naar de heer Damen.

De heer Damen: Ja voorzitter, aansluitend op de laatste opmerking van mijnheer Kolkiliç. Het aantal mensen dat gecremeerd wordt neemt, tenminste als ze dood zijn, neemt alleen maar toe. Dus, de vraag is of we echt met een groot ruimteprobleem te maken krijgen in de nabije toekomst. Maar, waarom ... Mijn vraag is: waarom moeten we eigenlijk zover vooruitkijken van als in de toekomst de begraafplaats vol ligt? Dan kunnen we toch altijd overwegen om, nou ja, dan kun je altijd nieuwe dingen overwegen. Je kunt een eind maken aan het toekennen van permanente grafrechten. Je kunt kijken of je buiten het eiland van Dordrecht oplossingen vindt. Maar, dat zijn zaken die pas over tientallen jaren spelen, dus waarom zou je je daar nu al in de besluitvorming door laten leiden, terwijl de toekomst misschien een prachtige oplossing biedt?

De voorzitter: Mevrouw De Groot.

Mevrouw De Groot: Ik denk dat komt omdat de grafrechten voor onbepaalde tijd zijn dat wij daar een beetje moeite mee hebben, omdat je dan gewoon, ja, wanneer ... Je kan dat in principe niet weghalen, omdat het voor onbepaalde tijd is. Dus, je kan daar ook niks anders meer met die grond. Dus, als dat dan volloopt, dan hebben ze er dan echt wel moeite mee en dan kunnen ze er ook niks mee, omdat nu wordt gezegd het is voor onbepaalde tijd. Dan kan je dat niet zomaar weghalen.

De voorzitter: Dank u wel. Was het de heer Van der Net. U wilde nog reageren? Oké. U wilde wat zeggen. Als er verder geen vragen zijn, en u wilde ook wat zeggen. Dan ga ik de heer Van der Net en daarna de heer Timmers en dan daarna de heer De Heer.

De heer Van der Net: Nou voorzitter, eventjes in het kort. Wij zijn het als Dordtse VVD eens met Beter Voor Dordt. Wij vinden inderdaad de stap naar een voor onbepaalde tijd niet de juiste. We begrijpen inderdaad dat inderdaad vanuit het moslimgeloof men inderdaad zeg maar een eeuwigdurende grafrust wil hebben en niets belet mensen om daar zelfstandig grond voor aan te schaffen. We hebben het over publieke grond. Laten we dat wel eventjes wel wijzen en wij vinden dat voor onbepaalde tijd echt onbepaald is. Dus, dat betekent voor eeuwig en dat vinden wij een stap te ver. Dus, wij willen toch in ieder geval kijken, we zijn aan het overwegen om een amendement in te dienen om in ieder geval aan te geven dat we tot maximaal vijftig jaar en dan daarna kan er altijd worden verlengd. Dan creëer je op die manier dan toch elke keer in ieder geval een langere grafrust als mensen dat willen en dat lijkt mij meer dan voldoende. Dat was hem voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Dank u wel voorzitter. Even ter verduidelijking richting mijnheer Van der Net. U geeft aan dat mensen dan maar een stukje grond moeten kopen. Ik probeer dat even te begrijpen. Wat bedoelt u daarmee?

De heer Van der Net: Nou, het is publieke grond, de Essenhof. Dat betekent dat dat van de gemeente is. Als men inderdaad toch bepaalde wensen heeft vanuit een geloof belevenis, dan kunnen mensen daar gewoon zelf kijken of ze grond kunnen verwerven en dan daar een eigen begraafplaats stichten waar men inderdaad gewoon zeg maar voor eeuwig de grafrust kan hebben.

De voorzitter: De heer Gündogdu?

De heer Gündogdu: Voorzitter, maar als ik het goed begrijp zegt u dat mensen dus in de Essenhof zelf een stukje grond moeten kopen om ...

De heer Van der Net: Nee, dat zeg ik niet. Nee, nee.

De voorzitter: De heer Van der Net.

De heer Van der Net: Sorry voorzitter. Dat zeg ik niet voorzitter. Wat ik aangeef is dat dit publieke grond is en dat wij geen grafrust voor onbepaalde tijd willen en dat wij gewoon voorstellen om een termijn van maximaal vijftig of dertig jaar te hebben. Dan kan altijd als de familie daar is of de gemeenschap, kan dat elke keer worden verlengd. Mocht men inderdaad de garantie willen hebben dat men inderdaad een eeuwig grafrust wil hebben, dan heb ik inderdaad het voorstel om dan zelfstandig ergens grond te verwerven privaat en kan men dan daar inderdaad dat neerleggen wat men wil.

De voorzitter: Interruptie en dan ... De heer Damen heeft ook een interruptie op ditzelfde punt. Stel ik voor dat we dat dan gelijk doen en daarna een reactie naar de heer Van der Net.

De heer Gündogdu: Mijnheer Van der Net, u zegt het is publiek grond. Tuurlijk, het is publiek grond, maar degenen die daar mogelijk eeuwigdurend begraven worden dat zijn ook Dordtenaren neem ik aan. Dus, het is ook een stukje recht denk ik om daar begraven te kunnen worden. Ik wil zeg maar de vinger op de zere plek proberen te leggen, maar wat is uw grootste argument? U geeft ook aan, het zal dan vollopen, het is publiek grond en eeuwigdurend is heel lang, maar wat is nou uw grootste bezwaar? Ik zou dat graag willen weten.

De voorzitter: Mijnheer Van der Net en misschien ook gelijk mijnheer Damen, want u had op hetzelfde punt ook een interruptie. Dan kan het misschien in een keer beantwoord worden?

De heer Damen: Naast de Essenhof ligt de Joodse begraafplaats. Daar zijn eeuwige grafrechten. Waarschijnlijk heeft in het verleden gemeente medewerking verleend aan het totstandkomen van die begraafplaats. Zou de heer Van der Net ermee kunnen instemmen dat de gemeente medewerking verleent aan het tot stand brengen van een begraafplaats voor mensen die om welke reden dan ook eeuwige grafrechten wensen te verwerven?

De voorzitter: De heer Van der Net, misschien een reactie op de heer Gündogdu en de heer Damen.

De heer Van der Net: Nou ja kijk, richting de heer Gündogdu is het eigenlijk heel simpel. Wij vinden de stap om op publieke grond eeuwige grafrust te geven vinden wij een stap te ver. Ik heb al aangegeven, als echt de wens is om dat inderdaad te creëren, dan kan er inderdaad privaat grond worden verworven om daar een begraafplaats neer te leggen. Richting de heer Damen die komt met een speculatie hoe dat zit met de Joodse begraafplaats. Ik ken hem toevallig, ben ook het echte Dordtenaar. Ik weet precies waar die ligt. Ik weet niet wat de toestand daarvan is, maar ik zeg al maar heel simpel, ik denk dat de gemeente altijd natuurlijk mee wil werken om te kijken of ze dat kan faciliteren, maar niet dat de grond verworven wordt door de gemeente.

De voorzitter: Dank u wel. Is het een reactie? Een korte vervolgvraag. Ja, en dan ...

De heer Damen: Op het moment dat de gemeente een stuk van de Essenhof koopt is het geen publieke grond meer. Is dan uw bezwaar weggenomen?

De heer Van der Net: Ja, dat kan altijd een optie zijn, maar dat is niet mijn optie. Ik bedoel van, nou om de doodeenvoudige reden dat ik vind dat de Essenhof publiek is en publiek moet blijven voor iedereen en dat daar niet een stuk weer moet worden verkocht. Het is aan de Islamitische gemeenschap dan om zelf te kijken waar men inderdaad gronden kan verwerven om daar gewoon privaat een begraafplaats te stichten.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar de heer Timmers. Van Dam Timmers. Sorry.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter, ook voor die correctie. We hebben het vandaag, vanavond over de heffingsverordening van de Essenhof 2024 met bijbehorende tarieven en een wijziging van de verordening. De Essenhof is een monumentale begraafplaats in onze gemeente en daarmee gaat het ons als gemeenteraadsleden dus ook allemaal aan. Het voorstel wat hier gedaan wordt vinden wij in eerste instantie in sympathiek voorstel, omdat je eigenlijk tegemoet komt aan een wens vanuit een bepaalde gemeenschap. Tegelijkertijd is er in het hele raadsvoorstel ook geen prognose wat dan de gevolgen is of zijn van zo een keuze die hier maakt, gezien het feit dat je begraven voor onbepaalde tijd uitgeeft. Dus, er is eigenlijk onvoldoende beargumenteerd en daarmee doe je dus een belofte als gemeente voor de onbepaalde tijd, dus voor de eeuwigheid die je feitelijk niet argumenteert en ook eigenlijk niet kan doen, omdat je niet voor de onbepaalde tijd en voor de eeuwigheid een belofte kunt doen of kunt waarmaken. Daarin kan ik me dus ook wel vinden in de woordvoeringen die de BVD en de VVD daarover hebben gedaan. Twee jaar geleden in 2021 was dezelfde gemeente, namelijk onze gemeente, vrij resoluut in de argumentatie over het niet uitgeven van graven voor onbepaalde tijd. Ik zie in het raadsvoorstel eigenlijk geen nieuwe argumenten waarom de belofte waarop de Essenhof graven onbepaalde tijd te realiseren nu wel waargemaakt zou kunnen worden. Kortom, ja, wij zien eigenlijk geen goede argumenten waarom dat nu wel kan en we zijn erg benieuwd naar argumenten die dat ontkrachten.

De voorzitter: De heer Kolkiliç en daarna de heer Gündogdu en een reactie.

De heer Kolkiliç: Nou voorzitter, ik lees zelf in het voorstel dat het hierbij dat er vooral behoefte is vanuit de Islamitische gemeenschap en dat gaat om ongeveer iets meer als tien procent van de Dordtse inwoners. Vindt u dat geen voldoende argument?

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. De heer Kolkiliç haalt een argument aan wat natuurlijk geen argument is, maar een behoefte die er kan zijn. Dat is natuurlijk geen argument. Het is wel een argument om graven uitgeven om bepaalde tijd, maar dat is geen argument waarom dat niet tot problemen zou leiden. Daar was eigenlijk mijn betoog op opgericht. In principe, als je iets beloofd voor een onbepaalde tijd, moet je dat ook kunnen waarmaken voor die onbepaalde tijd. Ik zie niet helemaal in hoe een gemeente die belofte voor eigenlijk onbepaalde tijd kan doen, terwijl je niet precies weet hoe dat verder gaat lopen en je een capaciteitsprobleem dan hebt in de toekomst. Zeker als dat, gezien het feit dat je niet mensen van buiten de stad ook weigert, een toestroom kan hebben van mensen die graag voor onbepaalde tijd hier begraven willen worden. Wat ik begrijp, maar dat is niet het publieke belang van de gemeente Dordrecht, maar wel het belang van een specifieke gemeenschap.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga nu de heer Gündogdu die wilde ook reageren op de heer Van Dam Timmers en u heeft ook nog een vervolgvraag. Vindt u het goed om nog even een momentje te wachten de heer Gündogdu? Ja?

De heer Gündoğdu: Ik vind dat geen probleem voorzitter. Nou, voorzitter ... Mijnheer Kolkiliç.

De voorzitter: Ja, de heer Kolkiliç had nog een vervolgvraag op de reactie van de heer Van Dam Timmers.

De heer Kolkiliç: Dank voorzitter. Aan de heer Jan van Dam Timmers, die gaf net aan dat een capaciteitsprobleem is. Hoe komt u tot die standpunt?

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timers: Ja, dank voorzitter. Nou, het is eigenlijk vrij eenvoudig. Als je graven voor onbepaalde tijd uitgeeft en dus die graven nooit meer gebruikt, dat betekent dat je een graf nooit meer kan gebruiken en dus dat je volloopt. Dan heb je automatisch een capaciteitsprobleem in de toekomst en dat wordt in dit stuk niet beargumenteerd als een risico van dit voorstel. Dat vind ik eigenlijk gek, omdat dat het eerste is waar ik aan denk als ik denk aan de risico's van het uitgeven voor onbepaalde tijd. Als dat niet voldoende beargumenteerd is, dan overwegen wij als onze fractie een amendement, want dan kunnen we daar niet mee instemmen. Want, wij denken dat de gemeente dat niet kan waarmaken en we zijn niet zo graag voor dingen die de gemeente niet kan waarmaken, maar die wel worden beloofd.

De voorzitter: Een laatste korte interruptie en dan ga ik naar de heer Gündoğdu.

De heer Kolkiliç: Ja, korte vraag voorzitter. Zou u met dit voorstel kunnen instemmen wanneer het gaat alleen om Dordtse inwoners?

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. Dat maakt het voorstel natuurlijk wel een klein beetje anders al. Ik weet niet of dat mogelijk is. Dat is vraag een en het tweede is: dat beantwoord nog steeds niet het capaciteitsvraagstuk.

De voorzitter: Houden we het hierbij? Eerst de heer Gündoğdu en daarna wilde de heer Burakçin ook nog reageren. Had u ook ... Maar u wilde uw woordvoering doen. Ja, en we zijn nog steeds met de interrupties bezig op de heer Van Dam Timmers.

De heer Gündoğdu: Voorzitter dank u wel. Probeer even te begrijpen wat de heer Van Jan, Jan van Dam Timmers probeert te duiden. Hij vraagt naar argumenten en dat begrijp ik op zich heel goed. Er is een vurige wens van een deel van de Dordtse gemeenschap en of dat nou alleen maar moslims zijn of niet, mensen in ieder geval die eeuwigdurend grafzucht willen en dat is al jaren bekend. Dat is veelvuldig in de gemeenteraad besproken. Wij als volksvertegenwoordiger hebben ook in de diverse, nou ja, bijeenkomst met organisaties hebben we dat tot ons gekregen. Er is een uitdrukkelijk verzoek en dat is op het bordje van het college terechtgekomen. Nu komt het college met een aanbod om dat om op die vraag van Dordtenaren een antwoord te geven.

Dan begrijp ik even niet, dat vurige wens wat al jaren speelt, wat voor argumenten u dan zoekende bent om het CDA allerminst daarvan te overtuigen dat dit een mogelijke ontwikkeling is. Al die argumenten van niet doordacht, te weinig ruimte dat begrijp ik uiteraard ook. Maar, wat is nou uw fundamentele argument om hier niet mee eens te zijn?

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. Ik ben erg blij dat de heer Gündogdu geïnteresseerd is in de fundamentele argumenten hierbij. Ik denk dat het ten diepste het fundamentele argument hier uiteindelijk de ruimte en de capaciteit is en de belofte voor onbepaalde tijd die je niet eigenlijk kan waarmaken. Dat is denk ik waar het fundamentele probleem zit en waarom wij sceptisch staan ten opzichte van dit voorstel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar de heer Burakçin.

De heer Burakçin: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, de heer Jan van Dam Timmers die heeft het voortdurend over dreigende ruimtegebrek die mogelijk kan ontstaan. Dan wil ik toch nog kort eventjes teruggaan op dat onderzoek waar ik het net over had. Grootschalig onderzoek geweest. Volgens mij is dat nog vrij recent. Ik denk anderhalf jaar geleden. Toen zijn dus bijna alle begraafplaatsen zijn toen gevraagd naar hun mening hierover, want op dit moment bestaan al tientallen begraafplaatsen of gemeentes die dus grafrechten voor onbepaalde tijd aanbieden. Die zijn er gewoon en daar zijn de ... En, die zijn dus heel nadrukkelijk bevraagd van zien jullie knelpunten daarin? Nou, daarin zie ik, ik kan het gewoon citeren, bijna alle begraafplaatsen die onbepaalde tijd eeuwig aanbiedt ervaart geen knelpunten. Dat is gewoon de uitkomst van de begraafplaatsen die dus momenteel dit fenomeen al aanbieden. Ook het merendeel van de begraafplaatsen in Nederland die onbepaalde tijd aanbieden hebben aangegeven vraag en aanbod goed in balans zijn en deze balans in de toekomst goed zal blijven. Dus, volgens mij is die ervaring gewoon wel heel erg belangrijk. Daar is gewoon nadrukkelijk of er is gewoon heel goed onderzoek naar gedaan. Nou, en ten tweede voorzitter, deze discussie hebben we de vorige keer ook al gevoerd met de wethouder en volgens mij zijn deze vragen toen ook gesteld en toen heeft wethouder aangegeven, we gaan ...

De voorzitter: Kunt u tot een concrete vraag komen richting de heer Van Dam Timmers?

De heer Burakçin: Nou ja goed, voorzitter. Volgens mij moet ik iets duidelijk maken om onrust weg te nemen bij het CDA. Toen heeft de wethouder aangegeven van we gaan het monitoren en we gaan aankijken van hoe snel bijvoorbeeld voor de helft de begraafplaats vol raakt. Daarna gaan we de balans opmaken en vervolgens zeggen van jongens dat gaat te snel. Dan kunnen we alsnog die heffingsverordening kunnen we wijzigen. Want, dat kan gewoon. Dus, voorzitter, volgens mij hebben wij alle touwtjes in eigen handen. Dus, die onrust vind ik eerlijk gezegd onnodig.

De voorzitter: Ja, ik zie dat u wilt interrumperen, maar het is niet de bedoeling dat u gaat interrumperen op de heer Burakçin nu, want de heer ...

De heer Van der Net: Nou, het was niet echt een interruptie volgens mij. Het was meer een woordvoering, maar ...

De voorzitter: Maar, de heer Burakçin, is voor u, de heer Van Dam Timmers, duidelijk wat de vraag is?

De heer Burakçin: Ik kan wel een vraag stellen hoor. Hoe kijkt de heer Van Dam Timmers daarentegen.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. De heer Burakçin is erg creatief om er toch inderdaad een vraag uit te halen. Ik moet zeggen dat uw vlammende betoog mij niet heel geruster heeft gesteld. Integendeel. Vooral omdat u zegt van ja stel dat het opeens half vol loopt. Ja, daar zit precies het probleem. Omdat je iets voor onbepaalde tijd uitgeeft heb je daar dus tot in der eeuwigheid in feite kun je daar dan niets aan veranderen. Ik denk, en onze fractie, wij hebben de indruk dat we dat helemaal niet kunnen beloven. En, op basis van de argumenten uit het raadsvoorstel ben ik daar niet in overtuigd en ook uw argumenten overtuigen mij daarin nog niet.

De voorzitter: Oké. Dank u wel.

De heer Burakçin: Ik wil toch nog een laatste vraag.

De voorzitter: Korte reactie dan. (...)

De heer Burakçin: Ja heel kort voorzitter. Voorzitter, volgens mij halen wij hier twee dingen door elkaar. Wij hebben het over eeuwigheid en we hebben over onbepaalde tijd en dat zijn volgens mij echt twee volledig andere dingen. Van onbepaalde tijd betekent niet eeuwig en goed, dan kan zo meteen de wethouder daar misschien antwoord op geven, maar onbepaalde tijd betekent niet dat die graven nooit ontruimd kunnen worden. Dus, (...) wethouder daar meer over ...

De voorzitter: Oké, dank u wel voor deze toelichting. Ja. Ik ga nu naar de woordvoering van de heer De Heer denk ik. Ja.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel. Laat ik aansluiten bij die nieuwsgierigheid dan op het antwoord op de vraag die de heer Burakçin zojuist stelde over de eeuwigheid en wat dat dan betekent in dit geval. We hebben het in ieder geval over een wat ons betreft een legitieme wens van inwoners die we hier bespreken. Maar, de kern is wat ons betreft zoals we heel veel politieke vraagstukken vandaag de dag hier in Dordrecht en in ons land: hebben we de ruimte? Want, inderdaad zoals ook werd uitgesproken als zorg door verschillende fracties, onbepaalde tijd is onbepaalde tijd. Tegelijkertijd wel sympathiek tegenover het voorstel en ook over de wijziging, want het is tegelijkertijd ook een veel geuite legitieme wens van inwoners. Ook deels vanuit die context, want er zijn ook een aantal cijfers gedeeld en dat is wat ons betreft ook wel heel belangrijk, waar hebben we het nou over?

Hoe groot is dat probleem nou precies en in welke tijd zitten we? Ook als ze zien dat er een duidelijke trend gaande is waarin minder mensen worden begraven en veel meer mensen worden gecremeerd. Hebben we dan die ruimte? Is dan de vraag die voor ons voorop blijft staan. Een aantal vragen die we daarbij hebben die we ook aan de wethouder zouden willen stellen. We hebben het over die aanzuigende werking gehad. Wat kunnen daar verwachten? Kunnen we dat bijvoorbeeld ook tackelen door het alleen voor Dordtenaren te laten gelden? We spreken ook vaak in de voorbeelden die we hier benoemen over de Islamitische gemeenschap. Tegelijkertijd weten we dat dat breder kan zijn. Als dat wordt vrijgegeven is die wens er waarschijnlijk ook wat breder binnen de grenzen die we daar dan aan stellen voor bijvoorbeeld ook de Joodse gemeenschap of Christenen of mensen zonder een religieuze band, maar die dat misschien toch heel wenselijk zouden vinden. Tot slot meer een beetje een technische vraag, maar ook ja, er zijn ook Dordtenaren die weinig eigen financiën hebben of geen familie bij het overlijden, dan vindt er normaal gesproken een gemeente begrafenis plaats. Is dit iets wat ook nog daarmee te verbinden valt of valt dat weg? Want, dat zou tegelijkertijd vanuit onze fractie ook weer een zorg zijn, aangezien de kosten dan weer flink zouden kunnen stijgen voor de gemeente. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Dank u wel. Voorzitter, het probleem in deze discussie is dat het concept grafrechten voor onbepaalde tijd en eeuwigdurende grafrust door elkaar worden gehaald. Er zijn mensen in Dordrecht die prijs stellen op eeuwigdurende grafrust. Dat betekent dat hun graf nooit geruimd wordt. De Partij voor de Dieren begrijpt deze wens, maar feitelijk is dit in Dordrecht nu al mogelijk. Men kan immers grafrecht voor bepaalde tijd afkopen en dat grafrecht zonder beperkingen steeds verlengen. Op die manier kan de eeuwigdurende grafrust geborgd worden voor mensen die daar prijs op stellen. Waar we het vanavond over hebben is dus niet de eeuwigdurende grafrust, maar over grafrechten voor onbepaalde tijd. Dat is een grafrecht zonder eindtermijn dat voor een eenmalig bedrag wordt afgekocht. De bezwaren over het ruimtegebruik die een aantal partijen heeft aangehaald zijn daar wel degelijk van belang. Er is nou eenmaal een enorme ruimtevraag in de stad en het gevolg van het toestaan van grafrechten voor onbepaalde tijd is dat Dordrecht plaats moet bieden aan een steeds toenemend aantal graven die nooit geruimd mogen worden. We hebben als gemeente echter ook een plicht om ruimte te bieden aan woningbouw, meer natuur, vergroening van de stad en de Partij voor de Dieren voorziet daar wel knelpunten. Ook de exploitatie is een factor van belang. De Essenhof moet immers eeuwigdurend een graf in stand houden, terwijl daar slechts een eenmalige betaling tegenover staat. En eeuwig is best lang. De Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen adviseert om die reden om geen grafrechten voor onbepaalde tijd uit te geven. De Partij voor de Dieren begrijpt dus goed waar de zorgen die we vanavond horen vandaan komen en we zullen met belangstelling de discussie verder volgen om ons standpunt definitief te bepalen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Is er een fractie die ik nog het woord kan geven in deze eerste ronde? De heer Gündogdu en daarna de heer Kolkiliç.

De heer Gündogdu: Voorzitter, allereerst om te beginnen vanuit Op Ons Eiland, bedankt richting de wethouder met dit voorstel. Geeft ook invulling aan datgene wat heel veel Dordtenaren wensen en van welk religieuze achtergrond dan ook. Het is een enorme behoefte en dat het college daarop anticipeert is een heel belangrijke ontwikkeling. Wij als raad zijn nu aan zet. Voorzitter, wij hebben over dit onderwerp heel uitvoerig gesproken ook in de fractie en ons oordeel is dat juist mensen die een leven lang de stad, het land hebben gediend in zekere mate min of meer zeg maar hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de maatschappij ook een rust verdienen. Of dat via een crematie gaat, dan wel in natuurbegraafplaats. Dan wel een eeuwigdurend grafrust. Wij begrijpen dus niet waarom er dus partijen zijn die daar nu zoveel bezwaar tegen hebben met argumenten van ruimtegebrek. Daar kan ik me enigszins iets bij voorstellen, maar het college geeft ook aan van we gaan eerst kijken wat dit allemaal betekent. Misschien een escape door in de eerste instantie te zeggen, ik weet niet of dat wettelijk of regeltechnisch mogelijk is, om te zeggen van nou ja we doen dat voor Dordtenaren. Maar, in ieder geval, ja, het is ook een stukje eerbied en respect voor al diegenen die in een laatste wens uiten richting ons als volksvertegenwoordigers van deze stad om daar gehoor aan te geven. Niks meer en niks minder.

De voorzitter: Ja, ik zie een interruptie van de heer Van der Net.

De heer Van der Net: Ja, ik probeer even de discussie te begrijpen, maar als ik nou naar richting de heer Gündogdu aangeef dat je voor dertig of voor vijftig jaar in ieder geval zeg maar een graf kan hebben en dan daarna constant het kan verlengen, wat is daar dan het probleem bij? Dan kom je eigenlijk toch al een beetje op hetzelfde neer, alleen je geeft inderdaad niet weer wat de heer Van Dam Timmers ook aangaf dat je voor eeuwig inderdaad een belofte doet. Wat is het probleem dan om dat op die manier dan in te richten?

De voorzitter: De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja voorzitter, het is niet zozeer een probleem. Als iemand komt te overlijden dan zijn er natuurlijk kosten mee gebaat. Over vijftig jaar weet je natuurlijk niet of er familie nog overblijft, of er mensen zijn die het financieel kunnen dragen, want het gaat nogal om veel geld, om dat te kunnen bekostigen. Vandaar dat zeg maar, als je afscheid neemt dat ook eenmalig doet en dan heb je afscheid genomen van een dierbare en daar zitten natuurlijk is er een kostenplaatje, maar dan is het voorbij. Maar, over vijftig jaar, als je weer de discussie gaat aanzwengelt wie is er over van de familie, wie gaat dat überhaupt betalen? Dus, dan in mijn overtuiging ga je dus iemand die lang geleden is overleden weer een stukje, wat is het, ter discussie stellen over zijn bestaansrecht in een graf. Heel cryptisch besproken. Dus, dat is waar mijn partij voor wil waken. Vandaar dat wij ook dus de oproep doen hier in deze gemeenteraad in deze commissie: laten we beginnen, kijken hoe dat loopt, dat zegt ook het college, en dan kunnen we alsnog zeg maar tussentijdig maatregelen nemen als dit mogelijk is. Want, u zegt we hebben te weinig ruimte op ons eiland. Dat klopt. Daar ben ik het in eens, maar we zijn nog niet eens begonnen en u wilt al de discussie doodslaan door te zeggen van nou, we hebben zoveel argumenten, dit moeten we niet willen.

De heer Van der Net: Voorzitter.

De voorzitter: Ik zie nog een reactie van de heer Van der Net en daarna de heer Van Dam Timmers.

De heer Van der Net: Ik vind we moeten elkaar goed begrijpen natuurlijk en ja, nogmaals, als je inderdaad zeg maar een graf hebt voor vijftig jaar, dan heb je in ieder geval al de garantie inderdaad dat die grafrust op dat punt inderdaad is afgekocht. Dan komt u met het argument ja ik weet niet of er dan nog wel familieleden zijn die zich daar ... Ja, dat is dus juist de reden om daar een termijn aan te stellen omdat uiteindelijk inderdaad dan zoals we dat normaal doen op de Essenhof, dan graven worden geruimd. Dat is natuurlijk de praktijk zoals we dat nu toepassen. En, u geeft al aan van ja kijken wel later en dan kunnen we al ... Nee, voor onbepaald is voor eeuwig. Ik hoop dat daar zo de wethouder ook nog eventjes antwoord op kan geven. Dus, we kunnen dan niet meer zeggen van nou dan moeten we wat anders mee.

De heer Gündogdu: Voorzitter?

De voorzitter: Ja, ga uw gang.

De heer Gündogdu: Ik probeer mijnheer Van der Net echt om tot een goed gesprek te komen echt te begrijpen. Want, uw grootste argument is het ruimtegebrek. Nou, gelukkig hebben we een redelijk groot eiland. Maar, die vraag is zojuist ook gesteld. Zou dan de Dordtse VVD, mocht het college daarmee komen, willen meewerken aan het ontwikkelen van een tweede of derde begraafplaats op het eiland, om juist een doelgroep te bedienen die dat vurig wenst?

De voorzitter: De heer Van der Net.

De heer Van der Net: Nou voorzitter, nog toch dan als laatst. We hebben ook een katholieke begraafplaats, we hebben een Joodse begraafplaats. Die hebben dat gewoon zelfstandig ook geregeld. Niets staat de moslimgemeenschap in de weg om te kijken of ze dat op die manier kunnen inrichten en dan inderdaad die garantie te geven dat er eeuwige grafrust is. Maar, we hebben het over publieke grond waarvan ik gewoon vanuit mijn publieke functie als volksvertegenwoordiger daar toch bepaalde grenzen aan wil stellen. En ik vind dat we voor eeuwig een graf inderdaad dan daar moeten neerleggen. En, ik heb het ruimtegebrek nog niet eens genoemd, maar het gaat mij over gewoon echt ... Nee, ik heb ... Het gaat mij gewoon dat ik voor onbepaald gewoon, ja, ik vind die belofte die moeten niet kunnen waar, die kan je niet waarmaken. Dan sluit ik ook wat dat betreft aan bij wat het CDA aangeeft. Vijftig jaar vinden wij meer dan genoeg en dan kan het altijd nog worden verlengd.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Dam Timmers had ook nog een interruptie op de heer Gündogdu.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. Ja, ik hoorde de heer Gündogdu inderdaad over dat het ruimtegebrek, dat zien we dan wel en waarom moeten we daar nu al naar kijken? Ik vind dat wel een beetje gemakkelijk, want je hebt het hier iets wat je dus belooft voor onbepaalde tijd. Dus, juist dan heb je nooit meer een mogelijkheid om daar anders over te gaan denken. Als je iets voor onbepaalde tijd belooft, dan doe je die belofte en belofte maakt schuld. En, ik sta graag, in ieder geval voor mijn persoonlijke belofte, en ik denk onze partij ook en daarmee kun je dit denk ik niet beloven. Ik ben erg benieuwd, en daar komt mijn vraag, hoe wil Op Ons Eiland in dat ruimtevraagstuk dan daar de oplossingen voor bieden? Want, ik hoor u die ook niet verklaren terwijl ik daar wel naar op zoek ben.

De voorzitter: De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja voorzitter. Om wel te verstaan, het gaat continu over gemeenschapsruimte die in beslag wordt genomen door een bepaalde doelgroep. Om ten eerste te zeggen dat die gemeenschap, dat is Dordtse gemeenschap. Dus, het is een wens van die mensen en die kijken naar ons hoe die wens mogelijk in vervulling gaat. Daarbij als eerste bij stil te staan. Ten tweede, ik zeg bewust laten we eens even kijken hoe dat zich ontwikkelt. Eenvoudigweg omdat we niet weten hoe groot de vraag de komende jaren zal zijn, want er is ook nog behoorlijk wat kostenplaatje aan verbonden en niks mis mee daarmee overigens, ook al vind ik het best hoog. Maar, los even van deze discussie. Dus, we weten niet hoe dat zich verlopen gaat. Nou ja, hoe dat zal ontwikkelen. En ten tweede, wat ik ook heel belangrijk vindt, die heb ik zojuist aan mijnheer Van der Net gevraagd. Wij als stadsbestuur zijn ook in positie om te zeggen van beste Dordtenaren de Essenhof is daar niet geschikt voor of het is helaas vol. We hebben een miscalculatie gemaakt we gaan met de gemeenschap kijken of een elders andere locatie op het eiland kunnen creëren. Dat is besturen, dat is regeren. Dat is wat ik probeer mee te geven aan deze raad en de commissie en ja, u schudt al nee mijnheer Van der Net. Dat doet u omdat uw raad niet wil meewerken aan dit initiatief. Denk eens even breed. Dat is mijn oproep ook richting beide partijen. Dit is de Dordtse gemeenschap wat u gaat bedienen en er is een vurige wens. Waarom zegt hij al per definitie nee, omdat het niet zou zijn gecalculeerd?

De heer Van der Net: mag ik daarop reageren voorzitter?

De voorzitter: De heer Van der Net, een reactie op de heer Gündogdu.

De heer Van der Net: Nou ja, ik heb al aangegeven van we hebben ook een katholieke begraafplaats, we hebben ook een Joodse begraafplaats. Wat dat betreft staat het eenieder vrij om dat op die manier dan in te richten. Ik heb alleen de verantwoordelijkheid voor de publieke grond op de Essenhof waar nu inderdaad voor eeuwig dadelijk graven worden neergelegd en daar heb ik een probleem mee. Zo simpel is het.

De heer Gündogdu: Voorzitter, echt als laatste.

De voorzitter: De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: U doet nu alsof het voorkwam dat Dordtenaren die daar een beroep op willen doen voor eeuwigdurend grafgrust, dat dat niet zou mogen omdat het publieke grond is waar ze daar dus geen recht op zouden mogen hebben. Dat vind ik best een kwalijke zaak.

De voorzitter: Nog een reactie van de heer Van der Net.

De heer Van der Net: Nee, dat zeg ik niet. Ik heb alleen aangegeven dat ik de belofte voor eeuwig, voor onbepaald, dat ik die niet steun en dat ik gewoon zeg van nou ga voor die vijftig jaar en dan daarna kan het worden verlengd. Zo simpel is het.

De voorzitter: Volgens mij zijn de standpunten duidelijk. U was al klaar met uw woordvoering de heer Gündogdu? Dan ga ik naar de heer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Voorzitter, bedankt. Tijdens de algemene beschouwingen kwam dit onderwerp al ter sprake en de wethouder gaf toen aan dat de gesprekken plaats hebben gevonden met een gemeenschap. Voorzitter, mijn fractie vindt het goed dat het college gehoor heeft gegeven aan behoefte voor grafrechten met onbepaalde tijd. De behoefte is vooral aangegeven door de Islamitische gemeenschap. Het gaat hierbij om ongeveer iets meer als tien procent van Dordtse inwoners. Mijn complimenten richting het college maar vooral ook richting de wethouder dat zij deze mogelijkheid willen bieden aan alle Dordtenaren en niet alleen aan een specifiek gemeenschap. Waarom zouden Dordtenaren op tweehonderd kilometer afstand moeten worden begraven en niet in hun eigen stad? Waarom zou de Dordtse raad de behoefte van Dordtse inwoners niet kunnen voorzien? Volgens mijn fractie staat niks in de weg. Tot de jaren zestig was het voorgestelde al het geval en de begraafplaats is daardoor niet volgelopen. Voorzitter, zover het bij mijn fractie bekend is, gaat het ook maar om driehonderd begraafplaatsen die bedoeld zijn voor de Islamitische gemeenschap. Hoe meer de fracties refereren naar het vollopen is ook onbegrijpelijk. De wethouder die zal daar ook dadelijk hoogstwaarschijnlijk iets over ze heen. Ik heb zelf nog een korte vraag aan de wethouder. Is het uitvoerbaar wanneer de Dordtse raad vaststelt dat alleen Dordtse inwoners bij Essenhof begraven kunnen worden? Voorzitter, volgens mijn fractie is het voorstel goed onderbouwd. Er is een goed participatietraject verlopen en het is ook nog kostendekkend, wat meestal heel belangrijk is voor een aantal fracties. Dus, wij steunen vanuit DENK het voorstel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie twee vragen. De heer Groenewege en de heer De Heer. Eerst de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Het lijkt me best lastig dat dit voorstel kostendekkend is, want ik zag dat het bedrag dat je betaalt voor een grafrecht voor onbepaalde tijd is tienmaal het bedrag dat je betaalt voor een grafrecht van bepaalde tijd en dat geldt dan voor tien jaar. Dat is dan nog exclusief inflatie. Dus, na die honderd jaar, dan tel ik inflatie nog niet eens mee, is het geld op en dan moet de Essenhof dat geld, dat graf nog eeuwigdurend beheren. Hoe is het mogelijk dat dat kostendekkend is? Dat kan toch niet?

De voorzitter: De heer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Nou voorzitter, ik ga er heel kort op reageren. Het voorstel wat voor ons ligt, is onbepaalde tijd. Eeuwigdurig dat is een theologische term en ik zie dat nergens terugkomen.

De voorzitter: De heer Groenewege nog een korte reactie.

De heer Groenewege: In het recht komt dat toch min of meer op hetzelfde neer. Als er een grafrecht is voor onbepaalde tijd dan mag de gemeente dat graf toch niet ruimen? Dus, dan moet de Essenhof dat graf of verwaarlozen of eeuwigdurend onderhouden. Daar komen toch kosten bij kijken?

De voorzitter: De heer Kolkiliç nog.

De heer Kolkiliç: Nou voorzitter, de heer Groenewege die komt nogmaals met dezelfde vraag. Zoals ik net al zei, eeuwigdurend dat is een theologische term. Ik zal een voorbeeld geven. Je hebt ook onbepaalde tijd erfpacht en dat is ook meestal voor honderd jaar. Dus, onbepaalde tijd is echt iets anders dan eeuwigdurend grafrust en ik heb zelf gisteren nog naar de bedragen gekeken en volgens mij heb je 62 honderd euro wat aan onderhoud wordt gevraagd buiten het graf onbepaalde tijd grafrust zelf. Dus, je zit al aan vijftien- à zestienduizend euro en dat is een flink bedrag. Vooral ook gekeken naar andere steden. Dus, iets wat in andere steden wel kan, dat kan hier in Dordrecht ook.

De voorzitter: Dank u wel voor uw vraag. Ik had eerst de heer De Heer en daarna de heer Van Dam Timmers.

De heer De Heer: Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoor de heer Kolkiliç zeggen driehonderd plaatsen. Ik weet ook dat fractie DENK ook heel goed hun huiswerk hebben gedaan op dit thema. Complimenten daar ook wel voor, voor het goed nagaan van waar hebben we het nou precies over en ook de trend die gaande is natuurlijk ook met cremen. Tegelijkertijd hebben we het wel over dan driehonderd plekken en u noemt ook, het gaat over een tien procent van de Dordtse inwoners. Dan hebben we het over zo een, wat is het, twaalfduizend Dordtenaren die gaandeweg, als we het alleen al over Dordtenaren hebben natuurlijk, gaandeweg ook allemaal een keer het leven laten. Op een gegeven moment zitten dan ook die driehonderd plekken vol. Hoe kijkt de heer Kolkiliç daarnaar? Zouden we dan toch mee moeten bewegen met dan de behoefte die er misschien nog steeds is, ondanks dat die driehonderd plekken vol zijn of zegt de heer Kolkiliç, dat is wat we kunnen bieden hier op dit eiland en daar moeten we het dan ook bij houden?

De voorzitter: De heer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Volgens mij was dit ook ter sprake gekomen tijdens de algemene beschouwingen. Dat ging in eerste instantie ... Want, we hebben met de fractie een aantal bezoeken gebracht richting Essenhof.

Dat ging in eerste instantie om vijfhonderd personen. Alleen ja, door de wensen van de Islamitische gemeenschap, en er is toen naar de mogelijkheden gekeken, ging het specifiek om driehonderd begraafplaatsen. De wethouder die had toen ook zelf gereageerd tijdens de algemene beschouwingen van jongens, vol is vol is. Meer kan ik er niet van zeggen.

De voorzitter: Dank u wel. Was het zo dat de heer Van Dam Timmer nog een interruptie had? Ga uw gang.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. Ja, ik wilde eigenlijk niet reageren op de heer Kolkiliç, maar er worden toch een aantal dingen gezegd waarvan ik denk ja, volgens mij klopt dat niet. Dat gaat met name over dat kostendekkende verhaal. Dan kan ik toch een beetje aansluiten bij mijn buurman. Je kan niet iets kostendekkend vinden als je het niet voor de toekomst jaarlijks ook weer geborgd hebt. Dus, dan is het op dit moment een mooi bedrag, maar in de toekomst moet je daar alsnog vanuit de gemeente dan aan bijleggen. Dat kan natuurlijk gewoon een keuze zijn dat je dat zegt van nou wij willen dat graag, wij willen dat eeuwigdurend op die manier onderhouden. Maar, ik vraag toch even reflectie daarop. Dat is een. Het tweede is, u zegt daarnaast, of de heer Kolkiliç zegt via u voorzitter, dat om bepaalde tijd ook honderd jaar er kan zijn. Dan is mijn vraag aan de heer Kolkiliç: waarom spreken we dan niet honderd jaar af, want dan hebben we iets wat we beloven wat misschien wel kunnen waarmaken?

De voorzitter: Reactie van de heer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Voorzitter, als eerst ga ik reageren op het laatste. Volgens mij is onbepaalde tijd ook honderd jaar volgens juridische termen, maar daar hebben het nu niet over. Als ik terug moet komen op eerste vraag over het kostendekkend zijn. Nou, wij hebben met de fractie heel veel bezoeken gebracht aan andere begraafplaatsen in steden waar dit wel mogelijk is gemaakt. Als je de prijzen vergelijkt dan zitten wij, of het voorstel, die zit redelijk in de buurt met die prijzen. Als je het vergelijkt met sommige steden dan zitten we zelfs ietsjes daarboven. Dus, ik snap niet hoe het volgens de heer Van Dam Timmers is dat het niet kostendekkend is.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. Ik denk dat we hier niet uitkomen, want we gaan vanuit verschillende uitgangspunten weg. Dus, ik laat het daarbij.

De voorzitter: Oké. En u was klaar met uw woordvoering de heer Kolkiliç?

De heer Kolkiliç: Ja voorzitter. Ik ben wel klaar met mijn woordvoering. Alleen, ik wil toch wel nog reageren op de heer Van Dam Timmers. Ja, hij heeft het zelf over het vollopen gehad, over het niet kostendekkend heeft gehad. Ik heb gerefereerd naar meerdere voorbeelden. Ik heb in eerste instantie ook gerefereerd naar cijfers van de Landelijke Vereniging van Crematoria, dat twee derde van het land gecremeerd worden. Dus, ik denk dat ik voldoende heb beantwoord voorzitter. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is mijn vraag richting de commissie of er nog mensen een bijdrage willen leveren. De heer Burakçin.

De heer Burakçin: Ja voorzitter, er is al een hoop gezegd, maar in ieder geval vanuit GroenLinks is dit een onderwerp die ons nauw aan het hart gaat. Dus, wat ons betreft is dit een prima voorstel die voldoet aan de wensen van heel veel Dordtenaren in onze stad die zich enorm verbonden voelen met hun stad en ook de trend eigenlijk willen breken met het feit dat heel veel Islamitische mensen momenteel zich laten begraven in land van herkomst en zij wel de wens hebben om dus vanwege de verbondenheid om in Dordrecht te laten begraven, dus wat ons betreft echt een prima voorstel. Wij maken ons minder ongerust over ruimtegebrek, mede naar aanleiding van de trend dat momenteel in heel Nederland, niet alleen in Dordrecht, maar in heel Nederland meerdere mensen eigenlijk of de mensen zeg maar zich laten cremen in plaats van begraven. Dus, dat gaat wat ons betreft niet op. En, ook dat onderzoek waar ik net op refereerde dat de tientallen begraafplaatsen die dus momenteel dit al aanbieden dus eigenlijk geen knelpunten ervaren. Dus, die ervaring wil ik zeker ook meegeven. En ja, goed, het is gewoon een goed voorstel en wat betreft er is net al hoe heet het ... We hebben net gehad over de kosten. Ik heb dat even uitgezocht naar de gemeenten die dat toepassen en wij zitten daar niet net hoog. Veel stukken hoger, Rotterdam bijvoorbeeld, die biedt onbepaalde tijd en dat kost zeventienduizend zeshonderd euro. Bij Bergen op Zoom zesduizend zeshonderd euro. Almere, vijftien duizend zeshonderd euro en Dordrecht eenennegentighonderd euro. Dus, het is nogal een prijs en het is volgens mij is het ook voor een stad waarin we dus eigenlijk een heel veel inwoners hebben met een behoorlijke laag inkomen is dat een behoorlijke prijs. Dus, het is denk ik de vraag of dat met deze prijzen eigenlijk zo snel de begraafplaats vol gaat zitten. Dus, wij maken daar ons in ieder geval minder zorg over. Tegelijk stel ik gelijk een vraag aan de wethouder. Waar is eigenlijk dit bedrag op gebaseerd 91 honderd euro als je dat bijvoorbeeld vergelijkt met andere gemeenten die een stuk lager zitten?

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie een interruptie van de heer Groenewege en daarna wil ik graag het woord geven aan de heer Damen.

De heer Groenewege: GroenLinks heeft meerdere malen vanavond aangegeven dat het hen te doen is om tegemoet te komen aan de wens die in de samenleving bestaat bij sommige mensen om voor eeuwigdurende grafcrust. Nou heb ik in mijn eigen bijdrage al gezegd dat je dat in principe nu al kan realiseren omdat je een grafrecht voor bepaalde tijd kan afsluiten en dat ongelimiteerd kan verlengen. Dus, ik ben wel heel benieuwd welke meerwaarde GroenLinks dan ziet in grafrechten voor onbepaalde tijd.

De voorzitter: De heer Burakçin.

De heer Burakçin: Ja voorzitter, ik kan niets anders ... Ik denk dat ik in herhaling valt, want volgens mij heeft u dezelfde vraag gesteld aan de heer Gündogdu. Het is volgens mij gewoon te zot voor woorden dat je bijvoorbeeld de mensen die begraven worden en vervolgens na, ik noem er wat, na dertig jaar, veertig jaar, vijftig jaar als bijvoorbeeld een rechthebbende wegvalt dat vervolgens de discussie valt wie gaat het weer betalen om bijvoorbeeld nog eens voor dertig jaar of veertig jaar te gaan verlengen?

Dus, die discussie moet je gewoon niet hebben. Het is gewoon een goed voorstel om in een keer zeg maar een bepaald bedrag te betalen en onbepaalde tijd daar ook begraven ligt.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie nog een vervolgvraag van de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Ja voorzitter, ik verbaas me een beetje over deze uitspraak. De Partij voor Dieren ziet denk ik wel meerwaarde in die discussie, want als je die discussie niet hebt dan is het gevolg dus dat je stad steeds voller komt te liggen met grafrechten waarbij we kennelijk met graven met grafrecht voor onbepaalde tijd, ik moet het goed formuleren, waarbij we dus niet de discussie kunnen voeren volgens de heer Burakçin of we die graven, al liggen ze er honderden jaren, een keertje mogen ruimen. Nee, die moeten we eeuwigdurend in stand houden, zelfs onderhouden op kosten van de overheid. Dat is toch wel een discussie waard, mijnheer Burakçin?

De voorzitter: De heer Burakçin.

De heer Burakçin: Ja voorzitter, maar nogmaals, wij maken ons minder zorgen over die ruimtegebrek. U veronderstelt dat het zeg maar binnen, ik noem maar wat, binnen tien jaar, twintig jaar dat het helemaal volloopt en dat we nog meer grafakkers moeten openen om aan die wens te voldoen. Maar, ik denk niet dat dat zo stroom zal lopen. Dat verwacht ik eerlijk gezegd niet, want temeer omdat dus ook dat onderzoek is geweest en heel veel begraafplaatsen in Nederland dat helemaal niet als een knelpunt ervaren en dat juist vraag en aanbod juist in balans is dus. En, tegelijkertijd ook nogmaals, de wethouder heeft vorige keer heeft hij er al aangegeven van nou we hebben in principe alle touwtjes in eigen handen. We gaan kijken als bijvoorbeeld voor de helft volloopt, dan gaan we de balans opmaken en als het te snel gaat, nou dan gaan we andere keuzes maken. Dus, wij maken ons daar minder zorgen over.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Ik zie nog een interruptie van de heer Van Dam Timmers en dan wil ik daarna als de heer Burakçin erop heeft gereageerd naar de heer Damen gaan en dan naar de wethouder.

De heer Van Dam Timmers: Ja dank voorzitter. Ja, de heer Burakçin die maakt zich niet zo een zorgen om die ruimte en dat dat vind ik toch gek. Want, u haalt zelf aan dat we in Dordrecht ongeveer tien procent van de mensen en Islamitische achtergrond heeft. Nou, die mensen komen in de komende honderd jaar allemaal te overlijden. Als ook maar een deel daarvan zich hier laat begraven, dan zitten we al vrij snel daar dus vol mee. Dan begrijp ik niet dat u dan niet zich zorgen maakt op de capaciteit. Dat is dan toch een heel reëel vraagstuk binnen nu en honderd jaar? Dan moet je daar toch nu over nadenken voordat je daarmee begint? Ik begrijp gewoon echt niet waarom dat niet tot een knelpunt kan leiden.

De voorzitter: Nog een korte reactie van de heer Burakçin.

De heer Burakçin: Ja voorzitter, nogmaals, kijk, er zijn dus tientallen begraafplaatsen die dat aanbieden zijn er bevraagd en die hebben het als antwoord gegeven.

Daar refereer ik op en ik denk ook dat u zo maakt van tien procent van alle Dordtenaren, dus die de komende tijd hebben doodgaan die laten zich allemaal in Dordrecht begraven. Zo snel zal het gewoon niet gaan. Dus, ik denk nogmaals ik wil nogmaals aangeven van wat de wethouder heeft gezegd van we gaan de balans opmaken als het voor de helft vol is. Vind ik gewoon een reële en, ja goed voorzitter, wat de heer Van der Net ook zei, er zijn andere mogelijkheden om bijvoorbeeld een stuk grond aan te kopen. Nou, als dat bijvoorbeeld komt, nou dan steunen wij dat ook van harte dat we bijvoorbeeld dat daar is dan bijvoorbeeld wel eeuwige grafcrust mogelijk. En misschien zijn het ook mogelijkheden om bijvoorbeeld meerdere mensen te begraven.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar de heer Damen voor zijn bijdrage namens de PvdA.

De heer Damen: Ja voorzitter. Wij zitten hier, tenminste dat hoop ik, vooral om dingen mogelijk te maken voor onze burgers en niet om te bedenken waarom iets niet kan. Nou, er worden hier een aantal argumenten genoemd waarvan ik af en toe het gevoel heb dat de spijkers op laag water worden gezocht. Wat betreft de kostendekkendheid, de te investeren bedrag, tenminste, het aankoopbedrag van een eeuwighdurend graf zou zo dragend nog moeten zijn dat je in ieder geval voor vele jaren, eeuwig lijkt me moeilijk, maar voor heel veel jaren de kosten eruit haalt. Overigens, het graf hoeft bij de meeste geloof niet echt zwaar onderhouden te worden. Dat is een taak van de familie of de gelovigen. De gemeente heeft daarin geen taak. Het graf mag vervallen. Dat is helemaal niet erg en. Dat zie je ook een beetje op de Essenhof bij een aantal graven. Het ruimtegebrek dat mogelijk kan ontstaan dat is al door de heer Burakçin uitvoerig aangegeven. Op het moment dat je verwacht dat de ruimte op de Essenhof volloopt, kun je gewoon de regeling beëindigen of elders mogelijk maken. Het gaat om eeuwighdurende grafrechten, niet om een eeuwighdurende regeling om eeuwighdurende grafrechten mogelijk te maken. Die regeling kun je veranderen op het moment dat je daar goede redenen voor hebt.

Mevrouw De Groot: Voorzitter, mag ik ...

De heer Damen: Maar, ondertussen moet je dat niet aanvoeren als reden om de zaak te beëindigen.

De voorzitter: Mijnheer Damen, ik heb een interruptie van mevrouw De Groot.

Mevrouw De Groot: Ja, ik heb een vraag, want u geeft, mijnheer Damen geeft aan dat in principe we het nu zouden doen en als het te volloopt, dat je dan de regeling weer zou kunnen veranderen. Maar hoezo zouden we het dan nu moeten doen en dan op een gegeven moment ermee moeten stoppen? Dan vind ik dat zeg maar geen argument aangezien je het dan weer voor de komende generaties dan weer weghaalt terwijl je het nu dan wel toelaat. Dan kan je toch beter juist helemaal niet doen, want anders dan ga je de toekomstige generaties weer tekort stellen.

De voorzitter: Mijnheer Damen.

De heer Damen: Dat vind ik een kromme redenering. Dan doe je nu iets voor mensen niet. Dus, je maakt nu iets niet mogelijk, omdat je anders in de toekomst misschien moet zeggen van het is niet meer mogelijk. Dat laatste weten we niet zeker. Maar, op dit moment is het gewoon wel mogelijk, dus laten we het gewoon doen. Tenslotte voorzitter, ik heb gehoord dat we nu al ruimtegebrek hebben op het eiland. Dat klopt best. De heer Groenewege heeft aangegeven dat er ook ruimte voor onder andere natuur moet zijn. Nou, wie wel eens op de Essenhof komt die ziet dat dat eigenlijk een groot natuurgebied midden in de stad is. Fantastisch. Dat zit in ieder geval een specht. Dat heeft een tijd een uil gezeten die heen en weer migreert naar het Weizigtpark. Het is echt een fantastische plek als het op natuur aankomt en volgens mij doen eeuwigdurende grafrechten daar op geen enkele manier schade aan.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Damen. Ik zie nog een interruptie van de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Ja, de VVD had ooit een slogan: "een koe in de wei is ook natuur" en het is een beetje diezelfde lijn die de PvdA nu hanteert. Een begraafplaats is ook natuur. Dat is het niet. De natuur kent veel meer biodiversiteit dan welk cultuurlandschap wij als mens ook kunnen aanleggen. Dus, er is wel degelijk een afweging en een keuze te maken vindt de Partij voor de Dieren. Daarom zijn wij ook zo gevoelig voor de argumenten die mevrouw De Groot heeft genoemd over ruimtegebruik. Want, we moeten op een eiland met beperkte ruimte wel degelijk kiezen tussen natuur en begraafplaatsen. Dat is wel degelijk een keuze tussen waarden die verschillen. Ik hoop dat de PvdA toch ook wel inziet dat een begraafplaats niet hetzelfde is als bijvoorbeeld de natuur en de Biesbosch.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Damen daar nog kort op wil reageren en dan ga ik daarna naar de wethouder.

De heer Damen: Volgens mij is het volstrekte onzin om te zeggen dat oude cultuurlandschappen altijd minder biodiversiteit hebben dan echte natuur. In heel Nederland hebben we überhaupt geen echte natuur. In heel Nederland hebben we alleen maar cultuurlandschappen die soms al heel lang in die hoedanigheid bestaan of in die vorm, maar wat de heer Groenewege nu stelt daar geloof ik geen millimeter van.

De voorzitter: Dank voor uw bijdrage. Ik ga naar de wethouder. Mijnheer Merx.

De heer Merx: Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Er zijn in ieder geval vragen gesteld met betrekking tot de mogelijke aanzuigende werking, wellicht alleen voor Dordtenaren mogelijk maken, breder dan de Islamitische gemeenschap, financiën heb ik gehoord. U gaat overal op in neem ik aan.

De heer Merx: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, een boeiende discussie. Boeiende discussie over een tegelijkertijd ook gevoelig onderwerp. Het is een onderwerp waar we uiteindelijk allemaal mee te maken krijgen of we gaan zelf of een dierbare van ons verruilt het tijdelijke voor het eeuwige.

Dan gunnen we eigenlijk iedereen de rustplaats die hij of zij wil hebben. Een belangrijk deel van onze Dordtse gemeenschap heeft die behoefte. Ik heb met veel mensen gesproken die om wat voor redenen dan ook behoefte hebben aan een, nou ja religieus misschien, eeuwige rust en in dit voorstel voor onbepaalde tijd. Het heet in het voorstel ook van onbepaalde tijd omdat het niet eeuwig is. Als ooit, een antwoord op de vraag van Beter Voor Dort, deze gemeenteraad tot het onzalige idee zou komen, echt de koude rillingen over mijn rug, om van die begraafplaats een woonwijk te maken, dan verandert de bestemming en dan vervalt de onbepaalde tijd. In die zin, op het moment dat u hiermee instemt met dit voorstel, zeg ik tot het CDA, als wij beloven dat het voor onbepaalde tijd is op het moment dat iemand begraven wordt, dan wordt die persoon voor onbepaalde tijd begraven. Met die restrictie dat als een van de fracties met het voorstel komt om daar een andere bestemming aan te geven, wat het ook mag zijn, dat dan de begraafbestemming verdwijnt en er een andere bestemming komt en dus ook alle graven geruimd worden. Dus, in die zin is voor onbepaalde tijd niet eeuwig. Ja, en wie mag daar dan gebruik van maken? Nou, we hebben deze regelingen ook zo opgesteld dat iedereen, ongeacht je geloof, afkomst of wat dan ook hier gebruik van zou kunnen maken als daar behoefte aan is. Mag dat alleen voor Dordtenaren? Nee. Dit is een gemeentelijke begraafplaats. Iedereen die hier in Dordrecht begraven zou willen worden en dat een mooie plek vindt, die moeten wij hier begraven. Daar mogen wij niet van afwijken. Zelfs als iemand uit het buitenland hier zegt van ik wil graag in Dordrecht begraven worden, dan moeten wij daaraan meewerken. Er is al het een en ander gezegd over Joodse begraafplaats. Dat is inderdaad zoals de heer Van der Net als zei, dat is een begraafplaats van de Joodse gemeenschap zelf. Dus, die gaan over hun eigen begraafplaats, eigen beheer en eigen regels. Ik ben al even ingegaan op de onbepaalde tijd en de belofte en wat ook al gezegd is, ja, vol is vol. Op het moment dat de begraafplaats vol is, ja, dan kunnen we niemand meer begraven. Dan houdt het op. Wat zijn de voorspellingen? Ja, dat is een beetje in een glazen bol kijken. Er is al gezegd van nou ja goed, steeds meer mensen laten zich cremieren, er komen ook andere manieren van begraven. Ik ga u daar niet nu mee vermoeien, maar er zijn vele manieren waarop mensen, nou ja, zeg maar begraven willen worden. Op dit moment hebben we negentig begraafplaatsen voor de Islamitische gemeenschap. Feit is dat er nu nog geen onbepaalde tijd op is en dat is afhankelijk van wat uw raad gaat beslissen of dat dan wel komt. Maar, nu de meeste mensen kiezen voor vijftien jaar. Sommige voor korter. Ik ben dus ook niet zo bang dat heel veel mensen en dat vanuit heel Europa mensen hier naar Dordrecht komen om hier op de Essenhof begraven te worden. Tegelijkertijd, wat ik al gezegd heb, houd natuurlijk wel een vinger aan de pols. Als het ineens heel hard begint te lopen, dan moet ik terug naar de raad en met u in discussie van oké, hoe dan wel? Even kijken, dus die aanzuigende werking dat hebben we wel geprobeerd te dempen door toch ook wel een forse prijs te vragen. Dat is gewoon zo. Het is een forse prijs die wij vragen. Wel vergelijkbaar met Rotterdam en Amsterdam. Net vergelijkbaar met Bergen op Zoom, omdat dat een bijzondere begraafplaats is als ik het goed zeg. Ja. Even kijken. De kosten. Ja, de kosten die ... De prijs is dus vrij hoog. Kunnen we daarmee tot de onbepaalde tijd alle kosten betalen? Nee, op een gegeven moment houdt het op, maar je betaalt niet voor je individuele plaats, je betaalt, het is een bijdrage aan het onderhoud van de algehele begraafplaats. Dus, je betaalt allemaal een deel mee aan het onderhoud van de totale begraafplaats.

Even kijken. Nou, dan heb ik ze bijna eigenlijk allemaal gehad. Dan zit ik alleen nog met een aantal, want ik heb inderdaad bij de kadernota gezegd dat er driehonderd plaatsen zouden zijn. We hebben, natuurlijk we zijn weer een half jaar verder zo ongeveer, we hebben goed gekeken en ik hoop niet dat het elk half jaar met hetzelfde aantal afneemt, maar we komen nu uit op ongeveer tweehonderd plaatsen. Maakt dat het probleem groter naar de toekomst toe? Nou ja, misschien, maar tegelijkertijd op basis van de argumenten die ik zojuist gewisseld heb of gezegd heb, denk ik dat het mee is gevallen en we moeten de vinger aan de pols houden. Nogmaals, terug naar de discussie die u met elkaar gevoerd heeft. Ik hoop, en dan spreek maar even namens de mensen met wie ik gesproken heb in de afgelopen maanden, dat u linksom of rechtsom op de een of de andere manier recht wil doen aan de wens die in een belangrijk deel van onze Dordtse maatschappij leeft en dit voorstel, misschien geamendeerd of niet, niet zomaar naar de prullenbak verwijst, want dan doet u onrecht aan een belangrijk deel van onze gemeenschap die deze behoefte naar mij toe in ieder geval heeft geuit.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Groenewege wilde reageren en daarna de heer De Heer en de heer Van der Net.

De heer Groenewege: Ja, daar zit precies onze twijfel als Partij voor de Dieren voorzitter. Want, wij begrijpen de wens vanuit de Islamitische gemeenschap voor eeuwigdurende grafrust. Wat wij niet begrijpen is hoe grafrecht voor onbepaalde tijd daaraan bijdraagt. Want, je kan nu al met grafrecht voor bepaalde tijd wat je steeds verlengt op je eigen manier eeuwigdurende grafrust borgen. Dus, waarom zouden wij als gemeente terwijl, zoals ik al citeerde de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen vanwege de exploitatie adviseert om niet aan de gang te gaan met grafrecht voor onbepaalde tijd, waarom zouden wij daar wel mee aan de gang gaan, terwijl het in feite geen voordeel biedt voor de doelgroep die de heer Merx benoemt?

De voorzitter: Mijnheer Merx.

De heer Merx: Ja, dank u wel. Dat daar precies mijn woorden linksom of rechtsom toch wel tegemoet komt aan de wens die er leeft in dit deel van de gemeenschap. En, het argument wat net over tafel is gegaan, maar dat moet u zelf op zijn merites beoordelen, is van ja wie ga je stel dat je zegt van we doen vijftig jaar of dertig jaar en dan elk jaar verlengen met artikel achtentwintig in de wet op de lijkbezorging, u geeft dan de mogelijkheid om dan elke keer met twintig jaar te verlengen. U kunt ook voor andere termijnen kiezen, in ieder geval korter dan twintig jaar. Ja, dan is de vraag: wie ga je over dertig jaar bellen of over negenentwintig jaar, want je moet het een jaar van tevoren doen, zeggen weet u nog? Er ligt hier iemand van u. Dat voorzie ik wel probleem, maar het is een keuze.

De voorzitter: De heer Groenewege en daarna ga ik naar de heer (...).

De heer Groenewege: Ja voorzitter, dit is echt geen argument, want dit geldt hetzelfde voor een grafrecht voor onbepaalde tijd. Ook daar is een rechthebbende en als die wegvalt, vervalt ook het grafrecht voor onbepaalde tijd. Dus, dat kan geen argument zijn wat de heer Merx nu benoemt om te kiezen voor grafrecht voor onbepaalde tijd.

De voorzitter: Mijnheer Merx nog een reactie?

De heer Merx: Ja, ik werd wat ingefluisterd, maar kon het niet helemaal verstaan. Maar, misschien kunt u, degene die er echt verstand van heeft, er meer verstand van heeft dan ik, of het inderdaad klopt dat als de rechthebbende overlijdt dat dan ook de grafrust voor onbepaalde tijd vervalt. Dat was uw vraag?

De heer Groenewege: Ja, klopt.

De voorzitter: Ja? De ambtelijke ondersteuning, ga uw gang. Ik ben uw naam even kwijt, sorry.

De heer Weidenaar: Weidenaar.

De voorzitter: Ja, de heer Weidenaar. Ga uw gang.

De heer Weidenaar: Dank u wel voorzitter. Op het moment dat een rechthebbende komt te overlijden, moet het grafrecht binnen een jaar overgeschreven worden op naam van iemand anders. Gebeurt dat niet, dan kan het grafrecht vervallen verklaard worden en dat overschrijven van het grafrecht dat is een actie die de nabestaanden moeten ondernemen.

De heer Groenewege: Voorzitter, dat bevestigt mijn punt dat het grafrecht voor onbepaalde tijd evenveel garanties biedt voor eeuwigdurende grafrust als grafrecht voor bepaalde tijd. Alleen, het heeft nadelen voor de exploitatie en dat is precies het punt waarop ik de wethouder bevroeg en daar krijg ik eigenlijk geen antwoord op.

De voorzitter: Misschien nog een korte toelichting?

De heer Merx: Nou, u heeft net bevestigd antwoord gekregen van de deskundige.

De heer Groenewege: Niet over de exploitatie.

De heer Merx: Jawel, want het gaat over hetzelfde. Het gaat over, tenminste, als ik u goed begrijp, dat je als je onbepaalde tijd hebt dat je dan op het moment dat de rechthebbende overlijdt, dat je dan weer contact moet opnemen met de nabestaanden van ... Nou, dat heb je hetzelfde straks als je na dertig jaar of na vijftig jaar ook contact moet gaan opnemen van wat wilt u met het graf en dan heb je ook te maken met een rechthebbende die misschien tussendoor overleden kan zijn, maar dan heb je hetzelfde probleem, dus daar heeft u een punt.

De heer Groenewege: Voorzitter. Ik zal hiermee afronden hoor, maar ja, dat klopt. Maar, het punt is dat je bij bepaalde tijd ook nog een bedrag krijgt van die rechthebbende dat bijdraagt aan het onderhoud en als wij nu kiezen voor onbepaalde tijd, dan zijn wij verantwoordelijk voor het onderhoud. Dat is het verschil.

De heer Merx: Nee, dat klopt. Dat had ik al gezegd al eerder.

De voorzitter: Mijnheer De Heer.

De heer De Heer: Ja voorzitter, het sluit precies aan bij het gesprek dat hier plaatsvindt. Ik zit tussen tussentijds zo te lezen op de wedstrijd van de VNG waar precies het verschil tussen grafrecht voor onbepaalde tijd en eeuwigdurende grafrust voor benoemd, wordt uitgelegd. Waar het inderdaad gaat over ook bij onbepaalde tijd dat er een rechthebbende en moet zijn en dat het inderdaad lijkt te gaan over vooral de vraag van gaan we of het elke vijftig jaar met een nieuw bedrag met nieuw kosten die erbij komen kijken voor onderhoud verlengen of gaan we een keer afrekenen in de hoop dat er steeds een rechthebbende is die zegt ik blijf het verlengen voor de rekening die destijds bij het begin al is betaald? Dus, als het gaat om de wens voor onbepaalde tijd, dan kan hij zeker ook met de huidige situatie zoals het lijkt dan nu gerealiseerd worden. Dus, het is fijn in ieder geval dat dit punt duidelijk wordt en boven tafel komt, want voor een hoop van de fracties hier aan tafel is dat wel een kernpunt.

De voorzitter: Dank u wel. Ik hoor geen nieuwe vragen. Ik ga naar mijnheer Van der Net.

De heer Van der Net: Mij is alles duidelijk geworden voorzitter, dus ik heb geen verdere vragen.

De voorzitter: Nou, dat is mooi. Ik zie de heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. Wat mij nog meer een beetje verontrustte is dat we dus blijkbaar in plaats van het genoemde getal van driehonderd dat we inmiddels op tweehonderd zitten. Dat stelt mij niet echt gerust dat het goed gaat met de capaciteit, maar ik kan het verkeerd hebben.

De voorzitter: Volgens mij geen vraag. De constatering van de heer Van Dam Timmers dat ...

De heer Van Dam Timmers: Ja voorzitter, dan toch heel even kort. Dat vind ik bijzonder dat we dus lopende dit voorstel inmiddels al drieëndertig procent gedaald zijn in de capaciteit en ik begrijp dat niet helemaal in deze korte tijdspanne en ik stel vast, ik kan dat niet ... In het stuk kon ik dit niet terugvinden. Ik stel vast dat dat in ieder geval geen geruststellende gedachte ten aanzien van alle argumenten over capaciteit die al over tafel zijn gekomen vanavond.

De voorzitter: Constatering. De heer Burakçin.

De heer Burakçin: Ja, dat is in aanvulling daarop gelijk een vraag aan de wethouder. Hoe komt het dat het nu in plaats van driehonderd, tweehonderd is geworden?

De voorzitter: Wethouder, hoe komt dat?

De heer Merx: Nou, de meest simpele verklaring die ik daarvoor heb, maar meer dan dat heb ik ook nog niet binnen, want dezelfde vraag die u gesteld heeft heb ik ook gesteld, is dat de inschatting die een half jaar geleden gemaakt is gewoon onjuist was en dat er nu ook in het kader van de aanbesteding, want moet het een en ander moet natuurlijk in orde gemaakt gaan worden, dat nu precies helder is geworden dat op dit aantal een totaal uitkomt totaal Islamitische begraafplaatsen tweehonderd ongeveer.

De voorzitter: Dank u wel. Ja, we hebben formeel eigenlijk alleen een eerste ronde gehad, maar gezien de tijd, het is nu 20 uur 48 en we om 9 uur moeten afronden heb ik ook eigenlijk niet het idee dat er nog echt een behoefte is aan een tweede termijn. Ja, kom ik denk ik bij de vraag van hoe we met dit voorstel richting de raad gaan? Mijnheer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ja voorzitter, ik denk vanuit onze fractie wij zijn gehorende de beraadslaging niet voldoende overtuigd, dus wij overwegen een amendement en we zouden dat graag samen met een aantal andere partijen willen voorbereiden.

De voorzitter: Dat is duidelijk. Zijn er nog anderen? De heer Van der Net.

De heer Van der Net: Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Van Dam Timmers.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ik stel voor om als hamerstuk door te glijden naar de gemeenteraad voorzitter.

De voorzitter: U stelt het voor als hamerstuk en ik heb het idee dat er meerdere fracties zijn en volgens mij hebben we er minimaal drie nodig.

De heer Kolkiliç: Voorzitter, ik sluit me aan bij de heer Gündogdu.

De voorzitter: Ja, de heer ... Ja, ga uw gang.

De heer Burakçin: Nee, hamerstuk, maar volgens mij als er een motie of amendement komt, dan wordt het sowieso besproken in de raad, dus ...

De voorzitter: Ja. Oké. Waarbij ik in ieder geval nog even moet aangeven dat het raadsvoorstel al in de begroting is verwerkt. Dus, als het, nou ja, het gaat nu naar een november raad, maar dat zou wel kunnen betekenen dat er een of ander begrotingswijziging of iets zou moeten komen, of dat het ook mee moet genomen worden in het amendement. Dus, moeten we kijken hoe dat technisch in de voorbereiding loopt. Maar, ik constateer dat er voldoende partijen zijn om het als bespreekstuk door te sturen naar de raadsvergadering. Ja, en dan ... Ik denk dat de discussiepunten redelijk aan de orde zijn geweest. Ik wil eigenlijk voorstellen of we dit een bespreekstuk van twee minuten kunnen doen waarbij de bespreking zich vooral richt op het grafrecht voor onbepaalde tijd. De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Zoals u het nu formuleert, kan ik daarmee instemmen. Maar, ik denk ... Wat denk ik de kern van het amendement is, is ook de kern van het raadsvoorstel. Dus, om dan de bespreking te beperken tot het amendement doet eigenlijk geen recht aan de bespreking, dus ik zou in dit geval wel willen pleiten voor echt een besprekingsstuk waarbij het amendement, nou ja ...

De voorzitter: Waarbij dus inderdaad het bespreken zich beperkt tot het onderwerp waarop de amendementen en eventuele moties worden ingediend. Kan ik dat zo goed samenvatten? De heer Van Dam Timmers?

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. Nee, ik denk niet dat dat het geval is, want als je kijkt naar dit voorstel, we doen een beetje tarieven aanpassen, maar de enige echte belangrijke verandering die erin staat, is uiteindelijk het onbepaalde tijd stuk. Dus, we hebben het in feite over de kern van het raadsvoorstel en dus beperken we ons niet. Want, dan hebben we het over het geheel in feite al en anders wordt een technische discussie tijdens de gemeenteraad en ik denk dat we daar eigenlijk geen behoefte aan hebben.

De voorzitter: Oké, ja wat ik eigenlijk alleen probeer vast te stellen dat we niet met elkaar wat we hier nu vandaag met elkaar besproken hebben, nog een keer over gaan doen in de gemeenteraad. Maar ja, dus ik wil in ieder geval voorstellen dat het wel die maximaal twee minuten is en we niet de rest van het voorstel ook bespreken, maar dus inderdaad echt op dat punt zoals u ook aangeeft het grafrecht voor onbepaalde tijd dat we het daartoe beperken. Is dat zo voldoende geformuleerd? Ja?

Mevrouw Vermeulen: Nog niet heel gericht.

De voorzitter: Nog niet heel gericht, maar ik kan het denk ik ook niet gericht maken omdat de heer Van Dam Timmers ook terecht aangeeft dat het wel de kern van het raadsvoorstel is ook. Dus, volgens mij gaan we dat zo doen. Ja. Wil ik iedereen danken voor deze beraadslaging. De ambtelijke ondersteuning, de heer Weidenaar en wethouder ook bedankt en ik sluit deze vergadering.

6. Vaststellen Meicirculaire 2023 en de begroting 2023 dienovereenkomstig te wijzigen - Raadsvoorstel

Voorzitter: Mevrouw Kruger
Commissiegriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Groenewege (PvdD)
Mevr. De Groot (Beter Voor Dordt)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)
Dhr. Klerk (CDA)
Dhr. Kolkiliç (DENK)
Dhr. Kuhlmann (VVD)

Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Mevr. Nieuwland-van den Bosse (CU/SGP)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevr. Schnabel (PvdA)

Portefeuillehouders: wethouder T. De Jonge, wethouder H. Van der Linden, wethouder M. Merx

De voorzitter: Ja, vandaag hebben we deze. Soort doet me denken aan Vroom en Dreesman van ... Nou, ik kan even niet op de tekst komen, maar ... Goedenavond allen. Ik wil eerst even kijken of we aan het quotum komen. Quorum. Vergaderquorum van minimaal negen fracties. Ja? Nou, dat is heel fijn. Ik begreep dat het net even penibel was, dus fijn dat dat nu gelijk meteen goed is. Welkom allemaal. We zullen zo een rondje doen waarin iedereen zich kan voorstellen. De reden van deze vergadering, het is denk ik in de vorige vergaderingen ook al benoemd, maar voor het geval er toch nieuwkomers zijn even. De drie raadsvoorstellen worden in samenhang met elkaar oordeelsvormend besproken. Te noemen begroting 2024 tweede bestuursapparaat 2023 en de meicirculaire 2023. De fracties die hadden tot maandag, gisteren dus, tien uur de tijd gehad om conceptmoties en amendementen, en/of amendementen, politieke vragen en gespreksonderwerpen in te dienen. Op basis hiervan heeft de griffie de thema's geordend naar de begrotingsprogramma's. Op de raadsvoorstel en meicirculaire en begroting zijn audit commissieadviezen aan het dossier toegevoegd en deze commissie bespreekt vanavond met elkaar over de begrotingsprogramma's lerend en ondernemend Dordrecht. Zeg ik het nou goed? Nee. Ik zit ... Wacht even hoor. Nou ja goed, wij kunnen alles, maar we gaan naar levendig, leefbaar en veilig Dordrecht en groen duurzaam en ruimtelijk Dordrecht. De fracties VVD en Partij voor de Dieren hebben bespreekpunten aangeleverd en ik kijk even rond of zo meteen na het voorstellen iedereen zich kan vinden dat deze partijen als eerste het woord voeren. Dat is het eerste politieke debat wat we gaan voeren. Dus, ik wil nu eerst eventjes vragen of iedereen zich kan voorstellen.

De heer Kuhlmann: Even een vraag over de vergaderorde.

De voorzitter: Ja?

De heer Kuhlmann: We hebben tot aan het einde van deze avond staan er twee onderwerpen in deze zaal. Worden die apart behandeld? Zou ik zelf prettig vinden. Of hebben we een blok waarin beide onderwerpen aan bod komen?

De voorzitter: Nee, ik zou uw voorstel, dat was ook mijn voorstel, om dat in tweeën te splitsen, want anders wordt het een grote hoop. Het vraagt wel van u allen, hebben we in de vorige keer vorige commissies ook al gemerkt, een bepaalde discipline om toch kort krachtig uw woordvoering of zegwijzes te doen. Interrupties natuurlijk altijd hartstikke leuk, dat kan al een onderdeel zijn van uw eigen woordvoering. En, probeer zo min mogelijk in herhaling te vallen. Dan kunnen we des te meer bespreken met elkaar. Dan wil ik even aan mijn rechterzijde ver van mij vandaan beginnen. Kunt u zich voorstellen?

De heer Kuhlmann: Ja, Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

De heer Schalken-den Hartog: Iets dichterbij, David Schalken, Beter Voor Dordt.

Mevrouw De Groot: Megan de Groot, Beter Voor Dordt.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, D...

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

De heer Van der Meer: Frans Bauke van der Meer, GroenLinks.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De heer Merx: Marc Merx, wethouder.

Mevrouw De Jonge: Tanja de Jonge, wethouder.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Klerk: Albert Klerk, CDA.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

De voorzitter: En ik ben uw voorzitter van vanavond, Kitty Kruger. We gaan eerst starten met het debat over levendig, leefbaar en veilig. De fracties kunnen natuurlijk ook gewoon een woordvoering houden en ik zit even te kijken of er hier vragen bij waren of dat dat juist bij het tweede punt was. Ik zie hier geen vragen staan of zie ik dat nou verkeerd? Ik zie hier over het start levendig, leefbaar en veilig. Waar zie ik dan de vraag staan? Het andere overzicht. Oké.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, ik zie er twee van de VVD volgens mij.

De voorzitter: Ik vind het helemaal dikke prima. Dat betekent dat de fractie van de VVD als eerste het woord mag voeren en als u dan ook meteen die vraag even duidelijk herhaalt.

De heer Kuhlmann: Dat zal ik doen voorzitter. Dank. Er zijn twee onderwerpen die we in het bijzonder willen noemen hier. Ik begin bij de eerst en de eerste is de vraag of hoe de raad ertegenaan kijkt of we op koers liggen met het aannemen van extra handhavers bij voor het handhaven. Laat ik beginnen om te zeggen waarom dat belangrijk is. Omdat, op het moment dat je hier op straat loopt en je wordt lastiggevallen of er zijn hangjongeren bij jou in de buurt, dan zijn het de handhavers die je inschakelt en je komen helpen. Op het moment dat in het speeltuintje waar je kinderen aan spelen zijn ze elke keer hondenpoep licht, dan zijn het de handhavers die daarmee aan de slag gaan.

Als je, een hele bekende denk ik voor veel mensen, als je ziet dat er allemaal naast plaatsingen bij de containers zijn, dan zijn het de handhavers die daarmee aan de slag gaan. Ben ik zelf een keertje mee geweest. Dat is geen fijne een klus. Dat is letterlijk in het afval ga je op zoek naar daderinformatie om die mensen die dat doen en die het dus voor anderen verpesten te pakken.

De voorzitter: Mijngheer Kuhlmann, de heer Den Hartog heeft een ... Schalken heeft een ...

De heer Schalken-den Hartog: Ja, mijnheer Schalken. Dank u wel mevrouw Kruger. Ja, de VVD. De heer Kuhlmann die stelt eigenlijk ons de vraag of we op koers liggen met de extra handhaving. Vanuit Beter Voor Dordt hebben wij niet het gevoel en ook niet teruggekregen uit de stad dat het het afgelopen jaar veel beter is geworden of dat er we nu ineens veel meer handhavers zien. Wij zijn vanuit Beter Voor Dordt eigenlijk wel benieuwd of de VVD heeft kunnen constateren dat het het afgelopen jaar beter is geworden dan de jaren daarvoor?

De heer Kuhlmann: Nou, daar wilde ik nog naartoe gaan, maar goed dat u het noemt. Ze zijn hard nodig. Dat is in de eerste plaats het punt wat ik wil maken. Het zijn ook mensen die denk ik onze waardering enorm waarderen of nodig hebben, want ze krijgen een hoop ellende naar hun hoofd toe als ze op straat bezig zijn. En, vinden we dat er dat we op koers liggen? Nou, het doel is helder en ik heb dat niet, ik sta niet te turven langs de kant, maar het is wel iets waar we waar we aandacht voor vragen. Anders had ik het nu niet, hadden we het nu niet op deze manier geagendeerd. Dus, wat ons betreft is het belangrijk en is het heel belangrijk dat we zorgen dat we op koers gaan liggen op dat vlak.

De voorzitter: De heer Schalken en dan de heer Klerk. U ziet dit onderwerp, dat roept toch wel veel op heb ik zo het idee.

De heer Schalken-den Hartog: Ja, dat roept zeker wel op. Dank u wel voorzitter. Allemaal terechte punten die de heer Kuhlmann aangeeft dat ze onze waardering zeker moeten krijgen al die handhavers die er zijn. Maar, aan ons werd de vraag gesteld van of we op koers liggen. Vanuit Beter Voor Dordt hebben wij het afgelopen jaar niet kunnen constateren dat het nu beter gaat. U noemde ook de afvaldumpingen en misschien kan ik daar gelijk dan daarbij ook aanvullen van er is vorig jaar een toezegging gedaan met die smart camera's. We zijn wel erg benieuwd hoe het daarmee staat. Want, dat is ook een van de punten die voor de VVD belangrijk was. Maar, ik zou graag van u ook horen, mijnheer Kuhlmann, of de VVD echt vindt dat het het afgelopen jaar al beter is gegaan. Want, dat was volgens mij de vraag die u aan onze fractie stelde, de andere fracties.

De voorzitter: Ja, en misschien heeft de heer De Klerk ook nog een aanvullende vraag en ik zag mevrouw Schnabel ook. Ook over hetzelfde? Ja, ga uw gang, dan kunnen we die gelijk bundelen.

De heer Klerk: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, de waardering voor de handhavers is terecht, maar mijn vraag is even concreet wanneer liggen we op koers als het aan de VVD ligt? Wat is op koers liggen?

De voorzitter: Ja, mevrouw Schnabel?

Mevrouw Schnabel: Dank u wel voorzitter. We hebben een vraag die inhaakt, of de woordvoering van ons haakt eigenlijk in op wat mijnheer Kuhlmann aangeeft over handhaving. Wij vinden dat handhaving noodzakelijk is, maar we vinden wel dat er te veel nadruk ook op wordt gelegd en wij horen uit de stad terug van jongerenwerkers dat er eigenlijk de wens is om een betere samenwerking op gang te zetten tussen handhaving en jongerenwerkers zodat zij elkaar ook ondersteunen, omdat bij handhaving die reageert vaak vanuit soort van straffende houding en jongerenwerkers vanuit een positieve kijk. We horen terug dat op het moment dat je daar zeg maar een goede samenwerking voor op gang zet, dat er dan een stevigere aanpak tot stand kan komen.

De voorzitter: En dat is een opmerking aan de heer Kuhlmann en dan wilt u natuurlijk van de heer Kuhlmann weten hoe hij daarover denkt. Mijnheer Kuhlmann, u heeft een paar opmerkingen gekregen.

De heer Kuhlmann: Ja, en ik heb meegeschreven. Ik weet dat er heel veel wordt gevraagd van onze handhavers. De druk is groot en we kunnen als stad daar extra handen gebruiken. Dat staat eigenlijk als een paal boven water. Daar hebben we ook afspraken over gemaakt dat die daar gaan komen. En ja, of we op koers liggen, dat moeten we even bekijken. Is denk heel goed om het daar met elkaar over te hebben. Op het moment dat ze zo krap zitten zoals nu, en er blijven dingen liggen, dan snap ik dat er bijvoorbeeld ook in het contact met, maar de wethouder kan er vast straks ook meer over vertellen, in de samenwerking met jongerenwerkers. Dat is natuurlijk belangrijk, maar dat dat misschien nu nog niet zo goed is als het zou kunnen zijn simpelweg omdat handhavers nu erg beperkt zijn in hun tijd. Ze hebben meer te doen dan dat er mensen zijn. Dat is ook de reden dat er meer mensen bij moeten komen. Is het nu beter? De vraag van Beter Voor Dordt. Nou, ik denk dat we nog niet, is mijn inschatting nu, op het eindniveau zitten. Of tenminste, het doel hebben bereikt. De vraag is: ja, wat is dan op koers liggen vanuit het CDA? Ja, dat is: ben je, liggen we nu op de juiste weg richting dit eindpunt wat we voor deze periode voor ogen hebben of liggen daar nog andere problemen? Dus, dat zijn de onderwerpen die dit raken.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel heeft nog een kleine interruptie, begrijp ik. Een kleine.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. De heer Kuhlmann die geeft aan dat er een krapte bij de handhavers zit. Ik zou graag willen zeggen dat er ook een krapte bij de jongerenwerkers zit. En, het is niet zozeer, of de vraag is niet zozeer van dan ... Ja kijk, idealiter zouden er meer van beide moeten zijn misschien en, maar het gaat er meer om dat die samenwerking beter is. Want, hoe klein je ook bent, je kan dan nog steeds heel erg met elkaar optrekken en dat is wat nu eigenlijk op preventief vlak nog niet echt gebeurt.

De heer Kuhlmann: Ja, ik denk dat het een wel met het ander te maken heeft om samen te werken. Dan moet je natuurlijk even met elkaar gaan zitten, moet je contact hebben. Samenwerken dat is niet iets wat natuurlijk magisch vanzelf gebeurt wanneer je ligt te slapen. Daar moet je wat voor doen.

De voorzitter: Mijnheer Kuhlmann, ik ga u toch even onderbreken, want u bent altijd heel goed in grote verhalen vertellen. De vraag is nu van hoe denkt u over samenwerking tussen de jongerenwerkers en handhavers?

De heer Kuhlmann: Ja, nou ja, het is van belang natuurlijk dat er waar dat past en kan wordt samengewerkt. Alleen, ik denk dat het punt is, er wordt nu zoveel gevraagd van handhavers dat ik me goed kan voorstellen dat ze beperkt zijn in de tijd en niet alles kunnen doen wat ze zouden willen doen. Waaronder een heleboel dingen en inclusief het goed contact met jongerenwerk.

De voorzitter: Oké. Daar zal de wethouder denk ik straks ook nog wel wat op zeggen. Ik zou ... Kunt u ook kort nog even reageren op de tweede vraag? Ik heb ze inmiddels gevonden. Vinden fracties dat we op schema liggen met de aanpak van verkeerasocialen? De heer Klerk.

De heer Klerk: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ik had nog een kleine vraag, want de vraag wordt aan ons als fracties gesteld. Ik neem aan dat we die straks mogen beantwoorden, maar ik ben ook wel benieuwd wat de VVD zelf vindt of we op koers liggen.

De voorzitter: U was nog niet tevreden met het antwoord wat u gekregen had?

De heer Klerk: Nee, want er is alleen ingegaan op de vragen die nu gesteld zijn, maar niet hoe de Dordtse VVD daar zelf over nadenkt, of wat ze zelf (...).

De voorzitter: Ik had er een verhaal over gehoord.

De heer Kuhlmann: Nou, ik heb het een paar keer geraakt. Ik probeer het op een beetje vriendelijke manier te zeggen, maar om het dan nog iets concreter te maken. Wij hebben daar vragen en zorgen over. Dat is de reden waarom we dit nu geagendeerd hebben op deze manier. Als we zouden denken dat er niets aan de hand is en we meer dan voldoende handhavers in de stad zouden hebben, dan zouden we dit nu niet op deze manier agenderen. Dus, dat ... Maar, vooral ook heel blij met dat dat breed leeft. Dat is denk ik een goed een signaal belang daarvan. Dan, met uw welnemen voorzitter, naar de aanpak van verkeerasocialen en dan om het even concreet te maken, dat gaat natuurlijk om mensen die keihard door je straten heen rijden, hard geluid, door rood rijden en dat moeten we denk ik op verschillende manieren aanvliegen. Daar zit een deel in voor de politie, daar zit een deel in wat met de weginrichting te maken heeft. Het zijn zorgen die heel veel inwoners in onze stad hebben. We gaan vaak langs de deuren. We horen dat dan heel regelmatig en dat vraagt om actie ook van de gemeente. Gebeurt ook veel, dat wil ik wel nadrukkelijk hier zeggen. Alleen, liggen we op schema om daar goed stappen te zetten? Wij vinden het belangrijk dat het aandacht heeft en het aandacht blijft houden en ja, dat we daar op een goede manier mee omgaan.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Voor de toelichting van de vraag. De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Ja, misschien eigenlijk als ik nu invul de reden waarom de VVD-fractie de eerste vraag stelde was eigenlijk ook dat zij zelf ook nog niet tevreden zijn met de koers met betrekking tot de handhaving. Als ik dat dan vertaal ook naar de tweede vraag, dan maak ik daar eigenlijk uit op dat ook de VVD op dit moment vindt dat we nog niet voldoende op koers liggen met betrekking tot de aanpak van de verkeersasocialen. En nou, dan kunnen wij vanuit Beter Voor Dordt, wij willen dit eigenlijk niet zoals verkeersasocialen, maar gewoon de verkeersveiligheid noemen, dat wat Beter Voor Dordt betreft daar ook nog wel een tandje bij kan. Dat is denk ik de vraag die de VVD beantwoord wil zien.

De voorzitter: Dank. Als u wilt kunt u nu ook nog een zo kort, maar beknopt mogelijk ook uw eigen woordvoering houden.

De heer Schalken-den Hartog: Ja, misschien nog even, dank u wel voorzitter, nog even toevoegen het stukje waar ik net al even kort op inhaak is de aanpak van, nou ja, het schoon, heel en veilig met betrekking tot de leefbaarheid in de stad. Vorig jaar is er een toezegging gedaan om te kijken of we met smart camera's bijvoorbeeld iets konden doen om afvaldumpingen te voorkomen of om beter te kunnen handhaven. Ja, wat Beter Voor Dordt betreft hadden we eigenlijk wel gehoopt dat we na een jaar zover waren dat die wellicht al, al is het voor een proefperiode, geplaatst zouden kunnen worden. Want, dat is nog steeds heel veel Dordtenaren een doorn in het oog. Was eigenlijk een aanvulling op de punten die ook de VVD aangaf met betrekking tot handhaving van de verkeersveiligheid en of we op koers liggen met handhaving op de andere gebieden. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Wie kan ik ... Mevrouw Nieuwland?

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Dank u wel. Om eerlijk te zijn vind ik de vraagstelling een beetje ingewikkeld denk ik van de VVD. Maar, in elk geval wil onze fractie zeker de wethouder aanmoedigen om vooral door te gaan met het aannemen van extra handhavers en vooral in te blijven zetten op het aanpakken van die verkeersasocialen. Ja, volgens mij hebben we hier verder geen doelstelling of zo waarop we kunnen meten helaas, maar het kan altijd beter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, dank u wel voorzitter. We bespreken het programma levendig, leefbaar en veilig en het lijkt alleen over handhaving te gaan. Ik wil dadelijk, dat is de ene het enige wat ik wil doen, een beetje tegenwicht tegen geven, want ook leefbaar en veilig naast levendigheid wordt natuurlijk voor een heel groot deel door de mensen en door het gedrag van mensen bepaald. Die worden hopelijk een beetje beïnvloed door handhaving, maar ook door allerlei andere dingen, zoals samenhang in de wijk, contacten met andere mensen, sociale controle, elkaar aanspreken en dat soort dingen. Dat hoort denk ik ook in dit programma thuis. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik het woord geven? De her Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja voorzitter, dank u wel. Reflectie op de vraag van de VVD. Hoe meer handhavers des te beter zou ik zeggen. Alleen, mijn vraag is ook daarbij, ik hoop daar dat de wethouder daar antwoord op kan geven, feitelijk gegeven is wel natuurlijk dat we enorm tekort hebben aan personeel enerzijds. Anderzijds dat het ook heel moeilijk is om personeel aan ons vast te binden en vast te houden. Daar is natuurlijk ook geld mee gemoeid, dus daar zou ik natuurlijk ook een beroep op willen doen richting de gemeenteraad. Dus, ik ben ook benieuwd wat de wethouder daarop wil reflecteren. Over verkeershandhaving, verkeersaso's zoals u dat noemt mijnheer Kuhlmann. Ja, iedere vorm die daar een bijdrage aan levert om die mensen hard aan te pakken, kan onze ondersteuning krijgen. Dus, wat dat betreft zijn dit antwoorden op uw vraag. Maar, ik heb ook nog wel even op andere punten inbreng. Mag dat voorzitter?

De voorzitter: Binnen een, anderhalve minuut. Ga uw gang.

De heer Gündogdu: Oké. Voorzitter, dan wil ik toch wel even een punt aansnijden. Het college geeft aan ook naar volgend jaar toe dat met name als we het hebben over jeugd en de houding van jeugd op straat en de verharding van, nou ja de criminaliteit en dergelijken, dat ze daar aandacht voor hebben. En, een punt wat ook in het verleden weliswaar door ons is ingebracht, maar daar zien we eigenlijk weinig van terug, is met name websites, dan wel social media gebruik en de effecten daarvan op onze jeugd. Nu weet ik dat er diverse programma's lopen op scholen, maar kan het college alsjeblieft wat meer aandacht daarop vestigen, want ik denk dat social media veel meer effect en impact heeft op vooral jongeren dan dat we denken dat we in beeld hebben. Dat is in ieder geval wel een verzoek richting het college, want we zien daar nog, tenminste we zien daar niks, wel de constatering, maar we zien niks terug in de uitwerking. Ja dat was mijn minuut.

De voorzitter: Geweldig. Dank u wel. Wie kan ik nog? De heer Klerk.

De heer Klerk: Ja dank wel voorzitter. Ja, we bespreken het begrotingsprogramma. Nou, dat geldt voor allebei de programma's wel dat dat de begroting wat ons betreft een goede weergave is van hetgeen ook in de kadernota is besproken. Nog even naar aanleiding van de vragen die dan voorliggen van de VVD. Nou, we hebben er net al even kort over gesproken. Ja, ik vind het op koers liggen nu, ik vind dat lastig om dat te duiden. Wat mij in ieder geval geruststelt, is dat er wel uit mijn hoofd drie ton extra voor handhaving in de begroting staat. Uiteindelijk hebben we het dan over de cijfers, dus wat dan, dan gaat er een goede ontwikkeling en vanuit dat perspectief zou ik zeggen: nou ja, dan liggen we misschien wel op koers om de doelen te bereiken. Dat geldt ook voor de tweede vraag. Dank u wel. Dat was het.

De voorzitter: Oké. De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Ja, voorzitter, korte reflectie op de extra handhavers. Ja, daar is de Partij voor de Dieren ook voor. Wij vinden ook dat als er overlast is, dat de gemeente effectief moet ingrijpen en we zien dat er nu af en toe niet genoeg capaciteit voor is.

Maar, ik voel ook sympathie voor de woorden die de heer Van der Meer heeft geuit, die mevrouw Schnabel heeft geuit over dat er meer is in het leven dan alleen handhaving om mensen een beetje op de rit te houden. Dan de verkeersasocialen. Ja, dat heeft er heel erg mee te maken. Wij hebben net als de VVD wel eens vragen gesteld over geluidsoverlast door hard optrekkende verkeersasocialen in Dordrecht en of daar niet een tandje bij kan op het ingrijpen daarvan door de gemeente. Dus, wat dat betreft kunnen wij ons wel vinden in de punten die de VVD maakt.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. We hebben net al kort aangegeven hoe we dachten over handhaving. Nou, om daar nog heel kort op te terug te komen, we vinden het inderdaad noodzakelijk, maar we vinden dat er meer ingezet moet worden op preventie door andere jongerenwerk en kindwerk en dat er ruimte is voor ontmoeting voor jongeren. Want, daar ontbreekt het in bepaalde wijken nu nog best aan. Zoals bijvoorbeeld Stadspolders of Sterrenburg. En inderdaad, om in te zetten op een goede samenwerking. Hoe klein zeg maar een organisatie ook is aan personeel, het is goed om in een vroeg stadium denk ik al te beginnen met die samenwerking te versterken, zodat als handhavers jongeren tegenkomen op straat die wellicht verdacht worden van onrust, dat ze dan jongerenwerkers inschakelen dat ze die dan naar de jongerenwerkers sturen zodat daar een soort van geheel vangnet ontstaat in zo een wijk. En, nou ja, we vinden het gewoon belangrijk dus dat er in iedere wijk jongeren ontmoetingsplekken zijn waar je kunt kletsen zonder dat je aangesproken wordt of dat je iets verkeerd doet, waar je wat leuks kan doen en waar je deel kunt nemen aan voorlichting of georganiseerde activiteiten. Wat betreft de vraag van de VVD over de aanpak van verkeersasocialen ...

De heer Kuhlmann: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Even nog over het vorige onderdeel, de handhavers. Ik hoor mevrouw Schnabel zeggen van ja goed, we hechten heel veel belang aan preventie en daarom misschien minder aan handhaven. Althans, u zet dat een beetje als twee verschillende onderdelen naast elkaar. Dan vraag ik me af, ziet u niet dat er verschillende vormen van preventie zijn en dat ook handhavers daar een rol in hebben? Dat het denk ik een verkeerd beeld van de werkelijkheid zou zijn als het idee van handhavers die komen alleen maar om een boete te geven, die zijn voor een belangrijke manier zijn dat de ogen en oren op straat, mensen die tegen een stootje kunnen, die we ook op die manier annemen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Kuhlmann. Ja, ik denk dat uw verhaal duidelijk is. Dat u aangeeft want ...

De heer Kuhlmann: Nee, het punt is, zij doen natuurlijk ook aan preventie. Zij gaan in gesprek met jongeren en gaan natuurlijk niet meteen, tenzij daar aanleiding voor is, meteen een boete uitdelen op het moment dat je auto verkeerd geparkeerd staat.

De voorzitter: Mijnheer Kuhlmann, dank u. Ik ga u toch weer even interrumpen. Dank u wel. Ik denk dat mevrouw Schnabel heel kort even kan uitleggen wat zij precies bedoelt, want ik denk dat u beetje langs elkaar heen praat.

Mevrouw Schnabel: Ik denk dat we elkaar best wel goed kunnen begrijpen. Ik zeg zeker niet dat handhaving niet goed zou zijn ook niet op preventief niveau, maar handhaving schrikt natuurlijk wel meer af dan jongerenwerk en veel jongeren die voelen zich ook niet begrepen ofwel gediscrimineerd. Daar zou bijvoorbeeld met een zachte ... Je zou van elkaar kunnen leren, dat is het meer en dat zou elkaar kunnen versterken.

De voorzitter: Dank u wel. En u had nog even een antwoord op de verkeersherrieschoppers.

Mevrouw Schnabel: Ja, op de herrieschoppers op de verkeersasocialen. Ja, we vinden inderdaad dat als mensen een overtreding maken dat daar een aanpak voor moet zijn, maar om dat als verkeersasocialen te betitelen vinden we iets te ver gaan. Maar, we zijn het zeker mee eens dat je dat inderdaad moet aanpakken.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan de heer Kolkiliç nog.

De heer Kolkiliç: Dank voorzitter, ik zal heel kort reageren op de twee vragen die zijn gesteld. Extra handhavers in de wijk, maar ook extra blauw geeft bewoners een veilig gevoel en vertrouwen. Sociale veiligheid waar handhavers heel veel bijdrage aan leveren zal door meer handhavers ook alleen verbeterd worden. Wel moet ik erbij zeggen, maar dat kan je natuurlijk niet anders dan DENK verwachten, dat mijn fractie vindt dat de handhaving Dordrecht momenteel nog geen afspiegeling vertoont met de diverse bevolking in de stad. Punt twee, ook wij denken dat bestuurders die gevaarlijke verkeerssituaties creëren hard aangepakt moeten worden net zoals meerdere partijen in de raad. Dank u wel.

De voorzitter: Oké, dank u. Dan wil ik nu het, de heer ... Korte, korte reactie.

De heer Kuhlmann: Met de afspiegeling van de handhaving, ik ken niet alle handhavers, maar het beeld wat ik bij handhaving heb is dat als je nou een onderdeel van de gemeente hebt wat divers is, is het juist de afdeling handhaving.

De voorzitter: Daar kunnen we zo misschien van de wethouder nog ook een korte weerspiegeling van krijgen of van degenen die nog op de tribune zitten die hun wat kunnen influisteren als (...). Oké. We geven het woord aan de wethouder.

De heer Merx: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, in de eerste plaats namens denk ik alle handhavers dank voor toch ook de waardering voor het werk wat ze doen. Want, helaas maken we in de pers, in de media, op social media en weet ik wat allemaal ook andere verhalen mee waarmee deze mensen die elke dag zich weer op straat begeven om te waken over uw en mijn en aller onze veiligheid en leefbaarheid, ja die komen echt wel voor vervelende dingen te staan en die steun die ze krijgen, die verdienen ze dik.

Daarmee wil niet zeggen dat alles wat ze doen allemaal altijd even goed gaat en geweldig gaat, maar, nou ja, ik sta ervoor dat hier gewoon heel goed werk wordt geleverd en dat deze mensen echt de steun die u zojuist heeft uitgesproken verdienen. Zijn we op koers? Ja, we zijn op koers. We zijn vorig jaar, nou begin dit jaar, wanneer was het, vorig jaar de tijd gaat zo snel, hebben we besloten om met ingang van 1 januari de mensen zelf in diensten gaan nemen. Want, daarvoor zagen we een enorm verloop van handhavers die hier een korte periode werkten en daarna bij andere gemeenten aan de gang gingen. Sinds we dat veranderd hebben en sinds we ook bezig zijn met een andere manier van werken blijven de handhavers. Zijn ze blij. Ze hebben echt hun waardering uitgesproken dat ze eindelijk in dienst zijn van de gemeente en dat ze daarmee ook verder aan hun toekomst kunnen gaan werken. Dus, daar en dat merken we ook. Waar de hele arbeidsmarkt toch echt overspannen is en ook op het gebied van handhavers worden we nu ook spontaan benaderd soms door handhavers die zeggen van wat leuk, ik hoor goede verhalen, hebben jullie nog plaats? Dus, we zitten op dit moment op zeventig handhavers. Een belangrijk deel in eigen dienst inmiddels, maar deels ook via de inhuur constructie waar we het al eerder over gehad hebben. Maar, we hebben wel eerst de basis op orde moeten brengen en daar zijn we nog, daar zijn we een heel eind in gevorderd en daar volgt ook een reorganisatie op dit moment hard aan gewerkt wordt, omdat we toch ook op een andere manier naar ons werk willen gaan kijken op een meer data en informatie gestuurde manier, waarbij natuurlijk fictie en dat soort zaken een belangrijke rol spelen. Maar, daar zijn we nu mee bezig. Dus, ook een deel van de uitbreiding willen we ook gaan kijken of we dat misschien in de vorm van data-analisten kunnen doen, omdat dat naar onze overtuiging enorm gaat helpen bij het efficiënt en gericht kunnen inzetten van onze medewerkers. Ik hoor wel geluiden, en uit betrouwbare bron om zomaar te zeggen en meerdere bronnen, van het valt op dat we steeds meer handhavers zien in de wijken. Op de fiets vooral en soms ook lopend. Dat is ook precies de opdracht die we hebben gegeven, want wij willen met zijn allen dat onze handhavers zichtbaar, maar ook aanspreekbaar zijn. In het busje ben je wel zichtbaar, maar niet aanspreekbaar. Op de fiets en nog meer lopend ben je wel aanspreekbaar. Dat werpt ook zijn vruchten af. Dat in combinatie met de verwachting, want ja, een zwaluw geeft nog geen zomer zeggen ze wel eens, we zijn pas een jaar onderweg, dat deze handhavers langer bij de gemeente in dienst blijven en dus ook beter bekend worden in de wijk en in de buurt. Geeft verwachting dat die verbinding met de wijk, maar ook met alle andere professionals in de wijk waar zojuist het een en ander over is gezegd beter gaat worden. Want, het helpt gewoon niet dat als je net kennis hebt gemaakt, je weet net ongeveer hoe je wijk in elkaar zit, dat je dan alweer vertrekt naar een andere wijk en dan weer een nieuwe handhaver weer opnieuw kennis moet maken. Dat hopen we met die reorganisatie en de verwachting is op basis van de cijfers die we nu hebben en met het in dienst nemen van de handhavers dat we het tij echt wel gekeerd te hebben. Dus, ik denk dat we op koers zitten. Op basis van het politiek akkoord kunnen wij nog acht tot tien extra handhavers aannemen en dat gaan we ook doen. Dat is de volgende fase die zeer binnenkort voor de deur staat. Kunnen we daarmee alles wat op ons afkomt handelen? Nee. Nee, er blijft altijd een handhavingstekort. Er blijft altijd meer roep om handhaving en om dat soort zaken dan we kunnen bieden. Dat is a fact of life. Daar zullen we mee moeten leren leven. Voor wat betreft de contacten met de jongerenwerkers.

In de eerste plaats, morgen start de jeugdboa en dat, nou dat is mooi nieuws. Die start in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en het preventie verhaal gaat die morgen beginnen. Dat is vooral voor Dordt-West, maar we plukken daar natuurlijk voor de hele stad onze vruchten van. Tegelijkertijd, en dat is ook al langer, hebben we met grote regelmaat in elke wijk een veiligheids- en leefbaarheidsoverleg. Daar zitten alle professionals, ook de jeugdwerkers, zitten daar aan tafel. Daar worden, en ik zit er zo nu en dan zelf ook bij omdat ik het gewoon erg niet alleen nieuwsgierig ben, maar ook gewoon geïnteresseerd ben, daar wordt eigenlijk heel veel gedeeld. Dus, ook over: jongens, die groep jongeren daar, wat doen we daarmee? Wij kunnen van handhaving wel hierop zitten, maar is het niet iets van jongerenwerk of jongerenwerk zegt van nou deze hebben misschien even nog een duwtje nodig in de goede richting vanuit handhaving en dan kunnen wij ze weer oppakken. Dus, het verhaal dat er niet of onvoldoende wordt samengewerkt, dat herken ik niet. (...) niet wil zeggen dat er dus best veel voorbeelden zijn te vinden waar het dan net even niet goed gelopen is, maar over het algemeen is mijn stellige overtuiging dat die contacten er goed zijn. En, we hebben ook regelmatig ook op bestuurlijk niveau overleg met al deze partners over nou de samenwerking. Voor wat betreft het verkeer. Ja, wat zal ik daar eens over zeggen. De verkeersaanpak, de snelheidsovertredingen, dat is vooral een politietaak. Nou heb ik de indruk, en dat wordt ook door de burgemeester bevestigd, dat de politie echt meer aan het handhaven is op snelheid. Sterker nog, we hebben jarenlang een stevig pleidooi. De heer Van der Linden zit hier achter me, u kunt hem dadelijk een applausje geven. Jarenlang op verzoek om meer verkeerssnelheidscamera's. Het is gelukt. We krijgen waarschijnlijk op de Oranjelaan-Merwedestraat wordt een snelheidscamera's geplaatst. Nou weten we ook tegelijkertijd. Ja, daar zit hij. Samen met de burgemeester moet ik zeggen. Weten we ook tegelijkertijd dat daarmee we niet allemaal achterover kunnen gaan leunen, want we weten ook allemaal dat vlak voor de camera gaan mensen de remmen in en zijn we er vijftig of honderd meter voorbij dan gaat het gat er weer op. Dus, handhaving en controle blijft belangrijk. Voor wat betreft datgene waar wij zelf wel invloed op hebben, maar daar hebben we nog niet zo lang geleden over in de commissie gewisseld, dat is dat geluidsoverlast. Het snel optrekken, veel lawaai maken enzovoort, enzovoort. Daarvan heb ik toegezegd dat onze handhaving met de politie daarover een plan gaat maken. Nou, op 2 november is er een overleg. Nou, u bent niet uitgenodigd, maar dan weet u dat dat in ieder geval daar plaatsvindt om verder de plannen die daar worden gemaakt te smeden om gezamenlijk daarin op te trekken. Een team verkeer zal metingen gaan verrichten in het voorjaar, ik ga nog niet verklappen wanneer, want anders gaat iedereen dan inhouden, de hotspots van geluidsoverlast vast te stellen. En, dan zullen daarna de acties zoals dat is toegezegd ook gaan plaatsvinden. Ik ... De smart camera's. Ja. Nou ja, die hebben we besteld. Alleen het vervelende is, of nou ja, we hebben ook met wetgeving te maken. We moeten toch nog eventjes wat op de privacy dingen gaan regelen en doen. Een DPIA en allerlei andere ingewikkelde termen. Ik ga u er niet meer lastigvallen, want ik begrijp ze soms zelf ook niet, maar er moet nog wel het een en ander eerst door de privacy hoepel heen voordat we daadwerkelijk met die camera's op de auto's mee aan de slag kunnen. Daar wordt dus aan gewerkt. Maar, het helaas nou ja, we hebben ons ook zelf aan de regelgeving te houden en dus daar moeten we nog eventjes wat mee doen. Heb ik dan alles gehad voorzitter?

De voorzitter: Volgens mij heeft u alle ...

De heer Merx: Ja, de social media. Ja, goede. En de afspiegeling van onze handhavers. Ja, we hebben het IVP, het Integraal Veiligheidsprogramma. Daarin staat het een ander opgenomen. Bijvoorbeeld dat we met OKE-coaches, maar ook de jongerenwerkers op scholen langsgaan om daar het gesprek aan te gaan met leerlingen over sexting en het zijn van geldezels. Nou weet ik uit mijn vorige carrière dat als je maar genoeg waarschuwt voor iets wat je niet mag, dat er een ding gaat gebeuren. Dus, nou ja goed, maar je kan het ook niet ontkennen dat het er is, dus je zult op een verstandige manier daarover in gesprek moeten gaan met de jeugd. Dat gebeurt om ze te waarschuwen voor alle gevaren die op internet zijn. Nou heb ik zelf wel de indruk dat de jeugd inmiddels nog sneller in de gaten heeft op internet wat er fout gaat en wat niet goed is dan wij inmiddels, dus dat ... Ik zal niet zeggen dat het goed komt, maar ik zie daar wel in ieder geval een positieve ontwikkeling.

De voorzitter: Dan heeft mevrouw Schnabel hier heeft een interruptie hierop denk ik.

Mevrouw Schnabel: Ja, dank u wel voorzitter. Ik was benieuwd, omdat het meldpunt Straatintimidatie opgericht is of aan de hand daarvan naast het meldpunt ook voorlichting wordt gegeven op scholen.

De heer Merx: Daar ga ik binnenkort over in gesprek. Het aantal meldingen bijvoorbeeld dat via de app gedaan, dat is niet erg hoog. We gaan opnieuw gaan wij met bijvoorbeeld de horeca, maar ook met scholen kijken of we in gesprek kunnen gaan over straatintimidatie, maar gewoon eigenlijk intimidatie en, nou ja, hoe ga ik het noemen, lastigvallen in zijn algemeenheid, hoe we dat beter nog kunnen aanpakken. Want, je hoort daar toch, het gaat niet alleen maar om fluiten en sissen en aanspreken, het gaat ook over betasten als je in een drukke gelegenheid, of dat nou (...) kroeg of waar dan ook is. Nou, je hoort er de meest vreselijke verhalen over en daar moeten we met elkaar ook echt de discussie over gaan voeren hoe we daar in hemelsnaam paal en perk aan kunnen stellen. Dat is een ongelooflijke uitdaging. Hoe kunnen wij mensen toch, omdat we toch een beeld hebben waar dat nou precies gebeurt? Nou, dat is een ingewikkeld vraagstuk, maar daar wil ik wel meer aandacht aan gaan geven. Dus, daar heb ik ook binnenkort gaan we daar verder over daar wordt u ook over geïnformeerd. Dan de afspiegeling van ... Nou, dat herken ik echt niet. Sorry. Als ik naar onze handhavers kijk dan zie ik een zeer gemêleerd gezelschap, wat ook zeer waardevol is, omdat ik dat ook belangrijk vind. Ik vind het belangrijk, want we hebben een diverse stad en de handhavers moeten ook alle, tussen aanhalingstekens, talen kunnen spreken. Oud, jong, man, vrouw en van diverse afkomst is enorm belangrijk. Dus ja, maar ik heb nooit de cijfers erop nageslagen, dus dat ... Maar, dit is op basis wat ik zie als ik de afdeling bij handhaving binnen kom lopen.

De voorzitter: Nog even een vraag nog mijnheer Kolkiliç. Misschien kunt u aangeven waaruit dan blijkt ...

De heer Kolkilic: Ja voorzitter, dank. Ik zou eigenlijk net al op de heer Kuhlmann reageren, alleen u gaf wethouder Marc Merx zo snel het woord dat ik dacht van ik wacht wel op mijn beurt, maar dit is een discussie die we eigenlijk eerder al hebben gevoerd, maar mijn punt was meer over de kledingvoorschrift wat op gemeentelijke door de lokale overheid wordt vastgesteld en waarin volgens de huidige kledingvoorschriften staat aangegeven dat mensen met een zichtbare tatoeage of een keppel en bij het dragen van een hoofddoek je niet mag werken bij de handhaving. Dat was eigenlijk meer mijn punt.

De voorzitter: U heeft daar ... Ik hoor geen vraag daarin. Oké.

De heer Kolkilic: Nee het is geen vraag, alleen het is eigenlijk een verheldering van wat ik net tijdens mijn woordvoering heb aangegeven.

De voorzitter: Oké. Helder. Ja, dank u wel. Volgens mij hebben we nu alle punten gehad, alle vragen beantwoord. De heer Kuhlmann heeft nog een korte aanvulling hierop.

De heer Kuhlmann: Ja, in eerste plaats natuurlijk heel blij met veel dingen die we gehoord hebben. U mag echt wel weten, Dordtse VVD juicht erbij met die flitspaal erbij, met smart camera, maar het is ook zo waar het gaat om die op de aanpak van hardrijders, vraag aan het college. We hebben vanuit de Dordtse VVD in maart '22 gevraagd van nou de inzet voor mobiele flitscamera's ook die ook wel in andere gemeenten worden ingezet, hoe staat het daarmee?

De voorzitter: Hoe staat het met de mobiele flitsgeluidscamera's?

De heer Merx: Nou ja, ik heb eerlijk gezegd ... Ja, nee ik snap uw vraag, maar ik heb geen idee, maar misschien onze wethouder met verkeer in de portefeuille wel?

De voorzitter: Die kan daar nog ... Die kan daar vast een heel kort antwoord op geven.

De heer Van der Linden: Nou, ik denk dat het bericht van collega Merx is eigenlijk nog heel vers, dus wij moeten nog schriftelijke correspondentie krijgen. Dus, ik zal even kijken of we daar ook wat gedetailleerder te horen kunnen krijgen wat er nou precies komt en ook moest ik ook nog kijken waar die exact komt. Dit is natuurlijk een coproductie, want dit is niet verkeer. Dit is zeker ook het contact wat de burgemeester heeft met het OM enzovoorts. Dus, wat dat betreft is dit natuurlijk iets waarvan we weten dat heel veel gemeentes hiernaar streven en wij ook en dat hoort ook zo in onze stad.

De voorzitter: Dank u wel. Ik de... Ik kijk nu even rond. Ik hoor, ik zie verder geen op dit onderdeel meer opmerkingen, dus dan wilde ik dat afsluiten en overgaan naar het tweede onderdeel. Ik wilde even een minuutje pauze nemen zodat mensen even kunnen plassen of wat drinken halen. Ja, ik weet dat het heel ongewoon is, maar we gaan verder in de avond en ik zie mensen wegzakken. Ik wil graag eventjes weer de spirit erin, dus even een minuutje pauze.

Ja, dan geef je ze de ruimte, nemen ze ook alle ruimte. Dat was, dat is nou weer jammer. Ja, ik wil het gewoon proberen, want het is toch bewezen dat als je af en toe even een, twee minuutjes eruit stapt en dan gewoon met het volgende onderwerp, dat je wat meer geconcentreerd kan zitten, want ik zie mensen gewoon wegzakken. Helemaal goed. Goed, we gaan verder. De anderen zullen zo wel direct aansluiten. Het gaat nu over het begrotingsprogramma groen, duurzaam en ruimtelijk. Daar zijn een aantal vragen van de Partij voor de Dieren en de VVD. Ik zou willen voorstellen, omdat we net begonnen zijn met de VVD dat nu de Partij voor de Dieren, de heer Groenewege de vragen stelt. Iets, onderbuik misschien. Ga uw gang.

De heer Groenewege: Dank u wel voorzitter. Ja, nou ja, het is voor de Partij voor de Dieren eigenlijk onze eerste echte begrotingsbehandeling. Dus, wij zijn helemaal los gegaan met de vragen en ik zal ze op volgorde behandelen zoals ze in het document staan. Eerst over een hondenspeelveld in de binnenstad. Als je nu op de hondenkaart kijkt, die heeft de gemeente, dan zie je alleen maar gebieden in de binnenstad die verboden zijn voor honden en de dichtstbijzijnde losloopvelden liggen bij het Oranjepark en bij de Krispijntunnel ligt nog een kleintje. Maar, als je in de binnenstad woont en even je hond wil uitlaten, is dat best wel een eindje lopen. En waarom beginnen we daar nou over? Dat komt omdat er in de begroting twee dingen staan die hiermee te maken hebben. Een is de herontwikkeling en de vergroening van de grote markt en twee is het project vergroening binnenstad en in dat kader brengt het college de versteende plekken in beeld, onderzoekt het college de mogelijkheden om die te vergroenen en zullen in 2024 de eerste resultaten zichtbaar worden. Zo staat in de begroting. Nou, als je dat toch doet als college, neem dan gelijk even de vraag mee of het misschien mogelijk is om een plekje te vinden, hoeft niet groot, in de binnenstad voor een hondenspeelveldje zodat hondeneigenaren daar ook een plekje hebben. Dan onze tweede vraag, die gaat over het budget voor het klimaatbeleid. Voorzitter, het baart de Partij voor de Dieren grote zorgen dat er nog geen budget is uitgetrokken voor de uitvoering van het nieuwe klimaatbeleid dat vorig jaar met bravoure werd aangekondigd. Dordrecht klimaatneutraal in 2040. Dat zou een versnelling moeten zijn, maar in de begroting voor volgend jaar is daar nog geen geld voor uitgetrokken voor die versnelling en in het huidige tempo kan het college pas in 2025 aan de slag met het nieuwe klimaatbeleid en dan heeft het nog maar net iets meer dan een jaar voor de uitvoering. Nou ja, dat vinden wij erg zorgwekkend en we hebben er eigenlijk weinig vertrouwen in dat de versnelling van het klimaatbeleid op deze manier gestalte krijgt. We willen daarom het college oproepen om zo snel mogelijk met een voorstel te komen om dat budget uit te trekken om aan de slag te gaan met die versnelling van het klimaatbeleid en we hopen op een toezegging van het college daarop. Dan ons derde onderwerp, het beheer van dijktaaluds. Dat is ook iets wat in de begroting wat we daar tegenkwamen. Het ecologische groenonderhoud. Een deel van het Dordtse groen wordt ecologisch beheerd. Als Partij voor de Dieren zouden wij willen dat we dat ook standaard doen op dijktaaluds. Want, bloemrijke dijken hebben verschillende toegevoegde waardes. Zo constateert de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer, STOWA. Ze zijn klimaat en erosie bestendig in droge en natte periodes en ze hebben ecologische waarde voor insecten. Ze verhogen de belevingswaarde voor recreanten en bloemrijke dijken passen ook goed in de Dordtse cultuurhistorie.

Onze oproep aan het college is dan ook om dijktaaluds standaard ecologisch en bloemrijk te beheren. We horen graag of het college dit kan toezeggen. Dan ons laatste punt. Dat is de drie, dertig, driehonderd regel die staat in de sportvisie 2030 die de raad heeft vastgesteld. Daar staat in, die drie dat is dat je vanuit je woning zicht hebt op drie bomen, dat je in de stad dertig procent boomkroonbedekking hebt, driehonderd meter vanaf je huis tot het dichtstbijzijnde park en dan heeft het college zelf nog een doelstelling toegevoegd, namelijk de drieduizend regel. Dat er lange routes zijn in je omgeving van drieduizend meter voor sportief bewegen. Nou, dat klinkt allemaal heel mooi, maar wat we eigenlijk alleen zien van het college tot nu toe is dat er plannen komen om dat toe te passen in nieuwe wijken. Maar, hoe wordt die drie, dertig, driehonderd regel, die we eigenlijk over de hele stad willen, nou toegepast in bestaande wijken. Daar horen we eigenlijk nooit wat over. Dus, is die gebeurt er nou echt wat met die regel of is het mooipraterij op papier? We willen het college dan ook oproepen om met een plan van aanpak te komen om die drie, dertig, driehonderd regel toe te passen in bestaande wijken en we hopen ook dat het college dat kan toezeggen. Dank u wel.

De heer Kolkiliç: Voorzitter?

De voorzitter: U bedankt. Ja, de heer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Ja, even een interruptie richting de heer Groenewege. Behoeft voor een hondenspeelveld, heel goed dat de honden daar ook behoefte aan hebben en u daarvoor pleit. Maar, volgens mij kent de binnenstad ook geen kinderspeelveld. Hoe denkt u daarover?

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Ja, een heel sympathiek idee. Misschien kan DENK aan het college vragen of ze dat ook meenemen in het onderzoek naar de vergroening van de binnenstad.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Wij zijn heel warm voorstander van de drie, dertig, driehonderd regel en een plan van aanpak. Mijn vraag is: als dat in bestaande wijken wordt toegepast, ook zoals in het centrum, gaat er nog het hondenspeelveld op of is alles gewoon integraal, wordt alles gewoon dan integraal groener?

De voorzitter: Dat is een spannende vraag mevrouw Schnabel.

De heer Groenewege: Nou ja, wij zien het hondenspeelveld ook in het kader van de vergroening van de binnenstad. Want ja, om een hondenspeelveld te realiseren zal je ook moeten vergroenen. Dus, wat dat betreft kan het wat ons betreft daar gewoon bij meegenomen worden. En, nou ja, die driehonderd regel die legde ik al uit als driehonderd meter tot het dichtstbijzijnde park. Nou ja, misschien kan je in zo een park ook een hoekje realiseren voor een hondenspeelveld.

Er wordt in de begroting gepraat over het vergroenen van de Grote Markt. Nou ja, als je dat echt serieus aanpakt, dan wie weet wat voor ruimte je daar hebt.

De voorzitter: De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja voorzitter, dank u wel. Een vraag aan de heer Groenewege. Hij maakt terecht de constatering dat het klimaatbeleid wat door dit college is aangekondigd dat daar eigenlijk, nou ja, geen dekking voor is. Gezien de ambitie zou je daar behoorlijke dekking voor moeten hebben. U constateert dat en dat kan ik onderstrepen. Heeft u ook nagedacht wat het college nodig zou kunnen hebben in ieder geval voor volgend jaar om een eerste belangrijke stap in dat kader te zetten?

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Voorzitter, ik acht mezelf en onze lokale fractie niet in staat om die inschatting voor het college te maken. Het college heeft veel grotere ambtelijke capaciteit om de klimaatplannen uit te werken en om daar een budgettair kader voor uit te werken. We begrijpen dat het college daar ook al mee aan de slag is, maar voor iets dat werd aangekondigd als een versnelling gaat het allemaal wel erg traag en als we pas in 2025 aan de slag gaan, ja dat vindt de Partij voor de Dieren echt teleurstellend en te laat. Tegelijkertijd hebben wij zelf niet de capaciteit om zo een budgettair voorstel te doen, dus daarom is onze oproep aan het college ook van kom nou zo snel mogelijk met een budgettair kader, zodat we voor 2025 gewoon aan de slag kunnen gaan met klimaat actie.

De voorzitter: De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja voorzitter, als ik het goed begrijp dan gaat u dus de huidige begroting zoals die nu is voorgelegd aan de gemeenteraad niet amenderen op dit punt, maar u wacht nog op de uitwerking van het college in de loop van volgend jaar.

De heer Groenewege: We wachten nu even op het antwoord van het college hier en nu en of het college toezegt of er op een bepaalde datum een budgettair kader ligt. Als dat naar onze zin, en dat zal ik ook bespreken met mijn fractie, niet snel genoeg is, dan overwegen wij een motie om dat tempo een beetje op te krikken.

De voorzitter: Dank. Dan wil ik even vragen aan de heer Kuhlmann om het punt van de VVD kort toe te lichten en mogelijk ook zijn woordvoering te houden.

De heer Kuhlmann: Laat ik dat inderdaad een combineren. Om te beginnen vragen we aandacht voor dat we natuurlijk willen dat er groen bij komt en zeker ook dat we, ja, beter groen krijgen. Wanneer we door de wijken gaan, of dat nou Sterrenburg is of de Staart, of Stadspolders, dan hoor je natuurlijk vaak, en dat kun je ook zien, dat er gewoon heel saai gemeentegroen is. Van die bosjes. Ik denk dat iedereen er wel een beeld bij heeft. Waar het zwerfafval in blijft hangen. Geldt natuurlijk niet voor alles, maar wil niet alles op een hoop gooien, maar dat is wel iets wat je vaak ziet.

Dat kun je natuurlijk niet allemaal in een keer aanpassen of veranderen, maar we zijn wel even benieuwd van hoe liggen we op schema om daar gewoon wat gezelliger groen voor in de plaats te krijgen?

De voorzitter: De heer Schalken heeft een interruptie.

De heer Schalken-den Hartog: Ja, om eigenlijk voor te gaan op de manier waarop de vragen bij het vorige onderdeel werden gesteld door de VVD zijn wij eigenlijk wel benieuwd in hoeverre de VVD op dit moment tevreden is met de stappen die zijn gezet om minder saaie bosjes te hebben en meer gezellig bloemrijk groen te realiseren?

De voorzitter: De heer ...

De heer Kuhlmann: Ja, dank u voorzitter. Net als bij het vorige onderdeel zien we natuurlijk dat het college hiermee aan de slag is en stappen zet. Tegelijkertijd zijn we ook net als bij het vorige onderdeel heel ambitieus als VVD en zien we graag dat er veel gebeuren. Dat daarom een onderwerp wat we zo noemen. Dus, hoe kijken we daarnaar? Dat is een onderwerp wat onze aandacht heeft en daarom hebben we het geagendeerd.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel, u wilde reageren?

Mevrouw Schnabel: Ja heel graag. Nou ja, gezien het Weizigtpark waar al die gezellige bosjes weggehaald zijn en hele grote asfaltpaden gelegd zijn. Hoe kunt u dat in dit verband verkopen aan al die omwonenden van het Weizigtpark dat u eigenlijk de rest van Dordrecht wil verkleuren of opkleuren met bosjes terwijl het in het Weizigtpark allemaal weggehaald is?

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Nou, het Weizigtpark dat is natuurlijk een park wat hoognodig onderhoud nodig had. Dat is goed dat dat ook is gekomen en dat daar ook natuurlijk indertijd een, natuurlijk nog steeds, een meerderheid voor is. Net zo goed als dat je dat in het Weizigtpark doet, dat doe je natuurlijk in alle plekken van Dordrecht dat het groen goed wordt onderhouden. En ja, uiteindelijk, ik weet natuurlijk ook er staat hier geen geldboom in het in stadskantoor, dus je moet altijd natuurlijk roeien met de riemen die je hebt. Maar, het is natuurlijk en belangrijk onderwerp om goed naar te kijken en zeker de middelen die er zijn om die zo efficiënt mogelijk in te zetten. Met uw welnemen voorzitter ga ik door naar de vragen van ... Nee.

De voorzitter: U heeft nog een interruptie van de heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Ja, kort in vervolg op wat de heer Kuhlmann net aangaf. Klopt het dat we eigenlijk kunnen constateren dat de VVD vindt dat er hard wordt gewerkt maar dat het wat de VVD betreft nog wel een tandje bij mag om het gezelliger en bloemrijker te krijgen en dat we minder saaie bosjes hebben in Dordrecht?

De voorzitter: De heer Kuhlmann. Ja of nee?

De heer Kuhlmann: Ja, nee wij zijn ambitieus. Als wij door de stad lopen hebben we niet het idee, de stad is af. Er is werk.

De voorzitter: Dan mag u gelijk even kort uw eigen woordvoering. Kort graag.

De heer Kuhlmann: Ga ik doen. Ha. De vragen vanuit de Partij voor de Dieren. Voor wat betreft ... Wij zijn natuurlijk ook een fan van honden. Niet voor niets hebben we ons ingezet om die hondenbelasting eindelijk eens af te schaffen en ook in de binnenstad moet je natuurlijk fijn je hond kunnen uitlaten. Tegelijkertijd is dat wel een gewoon ruimtelijk een lastige. We gaan natuurlijk niet even, nou ja De Nieuwe Haven alle panden slopen om extra groen te krijgen, dus de ruimte om extra groen erbij te maken is beperkt en die plekjes die erbij gaan komen, er wordt bijvoorbeeld nu nagedacht over de Aardappelmarkt. Dat zorgt op zichzelf al voor veel commotie bij bewoners, want in een gebied waar de ruimte beperkt is, ga je dingen veranderen. Als ik eerlijk ben denk ik dat het lastig is om te zeggen van nou er komt groen bij u voor de deur en dat wordt met een hele hoop hondenpoep. Even heel kort door de bocht. Dus, het ... Eens met de ambitie, maar tegelijkertijd zie ik wel dat het gewoon denk ik moeilijk is om daar in de praktijk ... Ja, uitdagend laat ik het zo noemen.

De heer Groenewege: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Kan de VVD zich erin vinden om het college uit te dagen om daar eens naar te gaan kijken dan? Want, wij hoeven hier niet de oplossing te verzinnen. Onderdeel van het project vergroening binnenstad, ik herhaal het nog maar weer, we, het college dus, brengt de versteende plekken in beeld, onderzoekt de mogelijkheden om deze te vergroenen en in 2024 zullen de eerste resultaten zichtbaar worden. Maar, als je in dat onderzoek die hondenspeelveldjes meeneemt, dat is eigenlijk redelijk vrijblijvend en dan kunnen we altijd nog als raad besluiten we doen het wel of we doen het niet. Hoe staat de VVD daartegenover?

De heer Kuhlmann: Ik ben ervan overtuigd dat dat natuurlijk ook nu al een onderwerp is waar het college ook naar kijkt. En ja, ik zie dat het uitdagend is. En ja, dat het tegelijkertijd ook iets is om inderdaad naar te kijken van wat er kan als er kansen zijn. Maar, het is denk ik niet naar mijn gevoel is het niet af te dwingen door de raad of met de motie of wat dan ook om ... Je kunt niet opeens zo een plek tevoorschijn toveren. Denk ik. Mag ik door?

De voorzitter: U mag door, maar probeer het binnen een minuut af te maken.

De heer Kuhlmann: Ja hoor, dat kan rap denk ik. Rondom die drie, dertig, driehonderd. Ook daar geldt denk ik voor bestaande wijken, ja dat dat wel natuurlijk, dat je dat niet zomaar kant toveren. Je kunt om het park aan te leggen, je kunt moeilijk zeggen van we gooien even een complete straat plat om een paar park aan te leggen. Wat denk ik een goede kans is, is het gebied wat we de Dordwijkzone noemen waar natuurlijk al veel groen is, om dat te ontwikkelen tot een aantrekkelijk parken.

Zo zijn er misschien meer kansen die daar liggen die je moet pakken, maar dat daar uitdagingen zijn, dat je niet vanaf de tekentafel opeens Dordrecht opnieuw kan bedenken. Ja, we hebben te maken met bestaande situatie, dus in bestaande wijken is dat een stuk lastiger dan in nieuwbouwwijken.

De voorzitter: De heer Groenewege, interruptie.

De heer Groenewege: Ja, de heer Kuhlmann, is er echt een ster in om de meest onschuldige voorstellen tot de meest groteske monsters op te blazen waar je vervolgens, ja, waar je heel makkelijk op kan schieten als je een VVD'er bent. De heer Kuhlmann heeft zelf ingestemd met de sportvisie 2030 en hij heeft zelf ingestemd met het toepassen van de drie, dertig, driehonderd regel in Dordrecht. Dan is het toch gek als je dat op papier zet om dan tegen mensen die in versteende wijken wonen te zeggen: maar niet voor u, alleen voor de wijken, voor de rijke inwoners die wij nieuw aan het ontwikkelen zijn. Dat kunt u toch niet maken mijnheer Kuhlmann?

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Nee, en dat is ook niet wat we doen. Er wordt gekeken naar kansen. Het college kan daar vast straks nog wel meer over zeggen, maar het is een, het zou een karikatuur zijn om te zeggen van er wordt naar dat soort dingen alleen gekeken voor nieuwe wijken. Tegelijkertijd is het denk ik een feit. Ja, je kunt dat wanneer je iets nieuws neerzet, dan heb je meer ruimte om te tekenen, om ... En, met in een bestaande situatie. Als je niet zegt van we gooien alles plat en we gaan helemaal opnieuw beginnen, dan is het wat ingewikkelder, maar dat betekent niet dat je niet heel goed moet kijken naar kansen die daar liggen. Ik denk dat we elkaar daar voor een belangrijk deel kunnen vinden en heb in elk geval wel vertrouwen dat het college daar actief mee bezig is. En, wat mij betreft een goed voorbeeld daarbij is die Dordwijkzone. Daar steken we veel geld en energie in om dat op die manier voor elkaar te krijgen. Dan, voorzitter, laatste punt nog. Budget voor het klimaatbeleid. Dan, als ik hem kort samenvat, van ja goed, 2025 en het ongeduld. Nou, dat kan ik voor een deel begrijpen. Aan de andere kant, dit is natuurlijk wel een onderwerp wat hele grote consequenties heeft voor de mensen in onze stad en dat betekent dus dat het denk ik hier echt van belang is om het zorgvuldig te doen en dat het zonde zou zijn als je haast, haast, haast en daarmee mensen schaden. Dus, als het sneller kan, prima, maar van belang om dat heel zorgvuldig te doen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Meer, ik zie u zo zitten. Niet? Ja? Woordvoering. Dat ga ik nu vragen aan iedereen.

De heer Van der Meer: Ja, prima. Dank u wel voorzitter. Vergroening in grote delen van de stad is hard nodig. Zowel voor de leefbaarheid als voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Bomen nemen daarbij een belangrijke plaats in en dat principe van drie, dertig, driehonderd is een mooie richtlijn daarvoor in de hele stad wat ons betreft. Dat wordt in veel ... Dat belang van bomen wordt ook in veel beleidsstukken krachtig onderstreept, maar tegelijkertijd ontstaat steeds twijfel over wat we eigenlijk in concreet ook aan het planten en onderhouden van bomen kunnen doen.

Mijn vraag is aan het college wanneer daar meer duidelijkheid over komt en of er niet eigenlijk meer inspanning op dat punt nodig is om alle doelen die we met bomen hebben te realiseren? Hoe ziet de wethouder dat? Voor vergroening in het algemeen is wat ons betreft gezelligheid, waar de VVD het over heeft van dat groen, heel mooi, maar de functionaliteit voor klimaatadaptatie en biodiversiteit is minstens zo belangrijk. Gelukkig sluit het een het ander niet uit. Zeker als er voldoende aandacht aan ecologische verbindingen wordt besteed. Diversiteit van bloemen en planten in bermen en op dijkwalen en ecologisch beheer helpt daar natuurlijk bij. Dat mogen we natuurlijk van dit college verwachten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Wie kan ik het woord schreven? Ja, mevrouw Nieuwland.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Dank u wel. In het eerste punt groen van de binnenstad, plek voor het hondenspeelveld. Nou, ik denk dat onze partij zegt vergroening binnenstad zeker doen, maar hondenspeelveld nou niet een aparte prioriteit ervoor. Nou ja, wat een collega al noemde, misschien een speelveldje voor de kinderen is net zo goed belangrijk. Dus, laten gewoon naar vergroening in zijn algemeenheid kijken. De tweede, het bloemrijk groen. Nou, dat kan ik inderdaad aansluiten bij wat mijnheer Van der Meer ook zegt van goed dat we kijken naar meer biodiversiteit wat daarvoor nodig is. Tegelijkertijd maak ik me er wel zorgen over dat hoe diverser de beplanting is, hoe duurder ook het onderhoud is. Want kijk, wat ik nu zie met die grote maaimachine dan wordt even de hele heg kaal gemaaid en nou ja, weer netjes in model gebracht zeggen we dan maar. Maar kijk, als je natuurlijk een diverse beplanting hebt, dan zal het me benieuwen hoeveel geld het gaat kosten, dus ik ben wel benieuwd hoe die twee gaan.

De voorzitter: Interruptie van de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Voorzitter, intensief maai-beheer zoals standaard wordt toegepast is ongeveer vijftig keer per jaar maaien. Ecologisch maai-beheer is twee keer per jaar maaien en het maaisel afvoeren. Dus, je bespaart ook wel een hoop moeite met ecologisch maai-beheer. En, ik wil mevrouw Nieuwland oproepen om dat toch ook mee te wegen.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Daar ben ik het helemaal mee eens, maar ik refereerde nu even naar het punt van de VVD. Namelijk, de bosjes die vervangen moeten worden door bloemrijk groen en waar u het volgens mij meer over heeft, is ook bijvoorbeeld de bermen die inzaait. Nou, helemaal eens. Ik ben ook echt heel blij dat we daar al volgens mij mooie stappen in zetten dat er gewoon meer de natuur zijn gang laten gaan en onkruid niet langer meer als onkruid zien, maar ook gewoon als kruiden zien voor de dieren. En, nou, volgens mij dan heeft misschien de koppeling dan ook met direct met de dijkwal. Standaard ecologisch. Daar zou ik vooral heel graag ook van de wethouder willen horen of wij daar inderdaad als gemeente over gaan of dat dat het waterschap is dat volgens mij daarover gaat. Anders dan zou ik daar zeker voorstander van zijn. Budget van klimaatbeleid. Ja, dan maken wij ons inderdaad ook zorgen over dat ... En, personeel zal in elk geval een probleem zijn, maar laat niet het budget het probleem zijn om de versnelling niet te kunnen maken. Daar wil ik het graag bij laten.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Kuhlmann. Moet heel belangrijk zijn, want ik wil ook nog even anderen de gelegenheid geven.

De heer Kuhlmann: Heel belangrijk, namelijk ik hoor zeggen dat het onkruid dat is eigenlijk ook een kruid. Zijn kunnen ChristenUnie en SGP van mening dat je het onkruid op de stoep dat dat gewoon maar vrolijk moet groeien?

De voorzitter: Mevrouw Nieuwland, de mooie paardenbloemetjes tussen de tegels.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Zeker niet, maar ik heb het hier over juist de bermen en kijk, daar denk ik dat het ook mooi is om de natuur juist de ruimte te geven. Maar nee hoor, ik zal eerlijk toegeven, in mijn eigen tuintje haal ik ook nog steeds de brandnetels en dergelijke weg en ik denk dat we dat op de stoepen en dergelijke ook mogen blijven doen.

De voorzitter: En daar is zo lekker thee van te zetten. Wie mag ik de volgende woordvoering geven? De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja voorzitter dank u wel. Ja, ik kan ingaan op de vragen die er zijn gesteld, maar ja, volgens mij is daar genoeg debat over geweest en ik kan op zich wel in grote lijnen volgen wat de collega's over en weer hebben gezegd. Omwille van de tijd, ik heb wel even een vraag en ik hoop dat het college dat niet als een technische vraag gaat beschouwen. Maar, in ieder geval wat wij hebben gelezen, en misschien hebben we dat niet goed gedaan, is dat in het begrotingsprogramma een forse afwijking van de energielasten is opgenomen en dat gaat door alle programma's heen om ruim vier komma vier miljoen euro, dus voor volgend jaar. We vroegen ons af van wat waar komt dit nou vandaan? Hebben wij vorig jaar in de begroting hebben we daar ook een vergelijkbaar bedrag zeg maar voor gereserveerd voor de toename van energielasten? Maar, het gaat nogal ergens om en het is dus een opsomming van alle extra's van diverse programma's. En ja, hoe dat zijn uitwerking gaat krijgen met in ons achterhoofd de toename van de energieprijzen of het nou over gas en olie gaat en wat dat gaat betekenen voor de komende jaren voor de meerjarenbegroting. Ik hoop niet dat u dat als een technische vraag beschouwt, maar het gaat nogal om iets.

De voorzitter: Mogelijk ... Het kan zijn dat de wethouder er een antwoord op weet, maar misschien moet het uitgezocht worden en dan krijgt u naderhand daar zo spoedig mogelijk antwoord op. Dit was uw woordvoering?

De heer Gündogdu: Ja, dit wilde ik expliciet even inbrengen. Dank u wel.

De voorzitter: Oké, dank u wel. De heer Klerk.

De heer Klerk: Dank u wel voorzitter. Ja, ik beperk me ook kort tot een reactie op de vragen en hoe wij daarin staan. Ja, liggen we op schema met de uitbreiding van het groen? Daar sluit ik me ook wel een beetje aan bij een interruptie op de voorgaande vragen van ja, wat is dan het schema?

De VVD concludeert dat het aandacht behoeft, dus dat we blijkbaar achterlopen of dreigen te lopen. Verder ook wel moeite met de term zwerfvuil magneten. Ik betwijfel of er een causaal verband is tussen een iemand die zijn zwerfvuil in een bed viooltjes dumpst of in een saai bosje. Dus ja, dat ontgaat me die logica. Dan het stuk van de dijktafval. Ja, dat is iets ... Ik sluit mij aan bij wat collega Nieuwland zegt van is het wel de verantwoordelijkheid van de gemeente? Anderzijds, we zijn er natuurlijk niet tegen. Het is ... Maar ja, we weten ook dat er komen zware tijden aan en of ik weet niet of we daar, nou ja. Het zou budgetneutraal moeten zijn zeg maar als het aan ons ligt. Dan sluit ik me voor wat betreft die drie, dertig, driehonderd regel aan bij wat collega Van der Meer, dat is makkelijk als je een beetje achteraan bent, zegt van ja daar staan we ook achter en dan ook inderdaad wel over de hele stad genomen. Dank u wel.

De heer Van der Meer: Mag ik een interruptie plegen?

De voorzitter: Zeker. Korte interruptie.

De heer Van der Meer: Ja, nou ik blijf al even haken aan dat budgetneutraal, want ik vraag me af of voor strategische uitdagingen zoals biodiversiteit en vergroening niet op zich het nodig zou kunnen blijken om daar gewoon wat meer middelen aan te besteden dan we tot nu toe doen. Sluit u dat per definitie uit?

De heer Klerk: Nee, ik sluit dat niet bij per definitie uit, alleen ik weet wel dat, en dat weten we allemaal dat we voor grote uitdagingen komen te staan en dan vraag me af of dit dan nu de prioriteit heeft.

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ja voorzitter, over dat verschil tussen die bosjes en een bloemenperk. Je hebt natuurlijk zwerfafval helaas overal in de stad, alleen ik zou zeggen, kijk zelf een keertje als je, dat doet u vast ook wel, op moment dat je een bloemenperkje hebt, dat leent zich er wat minder voor, omdat er het afvalwater wat voorbij waart dat er echt in blijft hangen. Terwijl, in dichte bosjes daar blijft het meer hangen, is het moeilijker te bereiken. Als je daar een beetje naar kijkt, dan zie je daar op heel wat plekken helaas in de stad van heel veel weken, soms jaren afval bij elkaar zitten. Dat ziet er niet leuk uit.

De voorzitter: Helder, dank u wel. Wie mag ik nog ... De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Ja voorzitter, dank u wel. Vanwege de tijd zou ik ook even kort een paar puntjes aanstippen. Die vergroening van die binnenstad. Nou, helemaal mee eens om dat aan te pakken en daarbij ook te kijken naar de hondenspeelveldjes. Moet ik wel zeggen dat iemand aangaf volgens mij dat er geen hondenspeelveldje was in de binnenstad, maar er is er wel eentje op het parkeerterrein bij het Steegoversloot. Daar heb je een klein, maar dat weten heel veel mensen denk ik niet. Maar, het is niet veel en ik moet eerlijk zeggen ik heb zelf een hond en ik laat mijn hond daar niet uit, omdat ik dan zeker weet dat ik ergens in sta waar ik liever niet in ga lopen. We gaan verder. Het op schema liggen van het uitbreiden van gezellig groen.

Nou ja, volgens mij is ook duidelijk dat de VVD in ieder geval ook aangeeft dat dat best nog wel wat meer aandacht mag krijgen. De Partij voor de Dieren gaf aan het budget voor het klimaatbeleid waarbij eigenlijk Beter Voor Dordt in ieder geval de opmerking wilde maken dat dat zeker concreet moet worden, maar dat wij vanuit Beter Voor Dordt heel graag zouden zien dat we graag meer concreter zien en concrete gemaakt krijgen hoeveel woningen de gemeente nou graag zou willen gaan verduurzamen van EFG naar een A-label. Er wordt met veel woorden iedere keer aangegeven dat we daar veel aandacht voor hebben, maar een concreet aantal van nou in 2024 gaan we gewoon zoveel woningen verduurzamen, dat is onze ambitie, dat zien we eigenlijk niet terug in de begroting en dat vinden we eigenlijk wel jammer gezien het college daar wel heel veel aandacht voor heeft gevraagd. Beheer dijktaaluds, eigenlijk ook aansluiten bij mevrouw Nieuwland. Wellicht gaan wij helemaal niet over het onderhoud en beheer van die dijken. Daar wil ik het even bij laten. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Wie nog? De heer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Dank voorzitter. Nou, hoogtepunt van de avond is dat wij dankzij de heer Kuhlmann erachter zijn gekomen dat de Dordtse VVD fractie leden fan zijn van honden in ieder geval. Maar, laten we eerst even kijken naar hondenspeelveld, punt van Partij voor de Dieren. Nou, zoals ik net al tijdens mijn interruptie zei voorzitter, mijn fractie vindt dat we eerst moeten kijken naar kinderspeelvelden of kinderspeelvelden creëren in de binnenstad voor kinderen, wat de binnenstad ook aantrekkelijker zal maken voor mensen die willen winkelen. Tweede punt, gezellig groen dat kan zeker meer en dan niet alleen bomen, maar ook planten, bloemen en ander soort groen. Over derde vraag, dat is een punt van de VVD ... Mijnheer Kolkiliç, er is een interruptie van de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Ja voorzitter. Volgens mij hoeven we toch niet te kiezen hier tussen een kinderspeelveld of een hondenspeelveld. Of is de ruimte in de binnenstad zo beperkt dat een hondenspeelveldje van een paar tiental vierkante meter er nog niet af kan volgens de heer Kolkiliç?

De heer Kolkiliç: Ja, dank voor de vraag. Het is eigenlijk een keuze die je maakt mijnheer Groenewege of de heer Groenewege. Mijn fractie kiest voor een kinderspeelveld en uw fractie die heeft de mogelijkheid om te kiezen of te pleiten voor een hondenspeelveld. Wij vinden dat een kinderspeelveld, zoals ik net al benoemde, de stad aantrekkelijker, levendiger zal maken wat ook het winkelen of het shoppen zal bevorderen.

De voorzitter: Mijnheer Groenewege.

De heer Groenewege: Ja voorzitter. Volgens mij is het geen keuze die wij hier hoeven maken. Dus, met dat fundament van de argumentatie van DENK zijn wij het niet eens. Volgens mij kunnen wij en kan DENK ook de opdracht meegeven aan het college om in dat plan voor de vergroening van de binnenstad ook een aantal andere opties mee te nemen of te onderzoeken.

Want, we waarderen denk ik allemaal de vergroening van de binnenstad en we willen denk ik allemaal, daar deelt de partij voor de dieren ook uw mening, ruimte voor kinderspeelplekken, maar ook hondenspeelplekken hebben een toegevoegde waarde. Het zou toch mooi zijn als het college die opties gewoon meeneemt in dat onderzoek wat ze toch al gaan uitvoeren? Hoe kijkt (...) er tegenaan?

De voorzitter: Ja, dank u wel. Ja, dank u wel. Volgens mij heeft de heer Kolkiliç duidelijk aangegeven dat DENK niet die keuze maakt en ik vrees dat u hem niet gaat overtuigen om ook voor hondenspeelveldjes te zijn. Mijnheer Kolkiliç, heeft u nog iets toe te voegen aan uw woordvoering?

De heer Kolkiliç: Ja, bedankt voorzitter. Een punt van de VVD zie ik hier over saaie bosjes. Nou, daar zijn wij het zeker mee eens wanneer het over saaie bosjes gaat. We zien ook heel veel groen in de stad, voornamelijk ook bosjes wat door ratten wordt gebruikt als verblijfplaats. Een aantal maanden geleden heb ik samen met de heer Kuhlmann ook een wijkbezoek gebracht aan de Staart en daar hebben wij dat ook heel vaak van een aantal wijkbewoners die wij spraken gehoord en hier blijft het bij. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Is er nog iemand die ... Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schabel: Ja, we hebben of ik heb al heel kort op sommige punten aangegeven. Maar ja, wat betreft het hondenspeelveld en de kinderspeelveldjes, volgens mij zou dat heel goed samen kunnen gaan in die drie, dertig, driehonderd aanpak. En, wat betreft het budget voor klimaatbeleid vinden we dat daar echt een uitvoering, dat dat, nou ja, dat er zo snel mogelijk geld voor vrijgemaakt moet worden zodat we naar het uitvoeringsplan kunnen gaan.

De voorzitter: Dank u wel. Iemand anders nog? Want, dan wil ik het woord geven aan de wethouder.

De heer Merx: Dank u wel voorzitter. Even kijken. Ik ga maar gewoon het lijstje af zoals het hier staat. Dank voor alle inbreng en te beginnen met het onderwerp waar velen over hebben gesproken, dat is het hondenspeelveld in de binnenstad en de behoefte daaraan. Nou, die behoefte die herkennen we is. Die wordt vaker gedeeld. Maar ja, u kent de binnenstad minstens zo goed als ik die ken en er is niet zo heel veel groen. Nou, stelt de heer Groenewege de vraag van kun je dat dan niet meenemen in het onderzoek dat we gaan doen? Nou ja, vanuit het hondenbeleid wordt daar ook wel aandacht voor gevraagd. Dus, intern wordt die vraag ook gesteld, maar het kan geen kwaad dat u de vraag hier ook stelt. Ik zal hem meegeven aan een collega en dan moeten we met zijn allen afwachten in de afweging van alle belangen die er spelen wat daar uit gaat komen. U had het over een paar vierkante meter of een paar tientallen vierkante meter. Eigenlijk moet een hondenveld, wil die voldoen aan de kwalitatieve eisen, dan moet die ongeveer vijftienhonderd vierkante meter zijn. Dat is best veel en als je die eis stelt, dan denk ik dat we in de binnenstad heel weinig tot niks gaan realiseren, maar misschien moeten we dan maar wat genoeg nemen met wat minder.

Bovendien, maar dat is een andere benadering, als je in de binnenstad gaat wonen en je ziet waar je gaat wonen, dan is de vraag, tenzij je al een hond hebt, maar als je nog geen hond hebt of het dan wel af dan wel zo verstandig is om hond te kopen. Ja, want om een hond te kopen, vervolgens bij de gemeente aan te kloppen, maar ik heb geen hondenpoepveld of uitlaatveld. Ja, dat had je ook kunnen zien. Maar, er zijn natuurlijk ook mensen naar de binnenstad gekomen die al een hond hadden. Dus, de wens is bekend en ik zal uw vraag doorgeven of het in ieder geval de aandacht kan krijgen in het onderzoek. Weet dat vanuit, nogmaals het hondenbeleid er aandacht voor wordt gevraagd. Nou mooi dat pleidooi voor gezellig en kleurig en fleurig en geurig ...

De voorzitter: De heer Groenewege. Ja, sorry, ik kijk niet meer zo naar interrupties, omdat ik vind dat de wethouder nu eerst even zijn verhaal moet doen. Gezien de tijd ook. Maar, de heer Groenewege, nog even kort.

De heer Groenewege: Ja, even voor de scherpste, want de wethouder deed een toezegging. Namelijk, de toezegging om de vraag door te geven, maar dat betekent natuurlijk nog niet dat het onderwerp ook wordt meegenomen in dat onderzoek. Dus, dat is de specifieke toezegging die wij vroegen. Kan de wethouder toezeggen dat dat meegenomen wordt in het onderzoek?

De heer Merx: Nou ja, dat kan ik op dit moment niet, omdat ik niet de wethouder ben die verantwoordelijk is voor de vergroeningen en dat soort zaken van de binnenstad. Dat is een andere wethouder. Daar kan ik de vraag ...

De heer Groenewege: Volgens mij zit hij hierachter.

De heer Merx: Nee, dat is onder andere Burggraaf.

De heer Groenewege: Burggraaf.

De heer Merx: Dus, goed, we krijgen nog een raadsvergadering, daar kunt u dezelfde vraag stellen voor de zekerheid. We weten in ieder geval dat vanuit hondenbeleid die wensen bekend is en wij dat intern ook aan de orde stellen, maar of en waar hij sneuvelt in het hele verhaal met het gevecht van de vierkante meter is maar even de vraag. Nou, nogmaals kom ik terug op het pleidooi voor meer biodivers, gezellig, kleurig, fleurig, enzovoort groen. Ja, ik kan er heel lang en heel kort over zijn. Kort. Dan verwijs ik u naar de behandeling bij de kadernota. Daar hebben we uitgebreid bij dit punt stilgestaan. Dan heb ik u uit de doeken gedaan wat het kost om het aan te leggen. Hoeveel miljoenen extra dat kost om dat echt vol te gaan toepassen. Tegelijkertijd ook de winstwaarschuwing geven. Als u al bij de kader nota een claim had neergelegd en gezegd wij willen dat toch echt verwezenlijken, dan heb ik toen ook gezegd dat gaan we niet in een jaar realiseren. Dus het zou een groeimodel moeten zijn. Maar, bij de kadernota zijn de kaders meegegeven en dat hebben we ingevuld in deze begroting en in deze begroting kunnen we op basis van het geld dat we hebben voor het beheer en onderhoud niet veel meer doen dan we nu doen. We hebben wel een aantal miljoenen. Ik meen zeventien of, nee zeven, zeven miljoen. Zeven miljoen voor grotere projecten. Heb ik toen ook toegelicht. Dus, daar hou ik het bij.

Dat we dan werk met werk maken dat als we iets kunnen doen dat we dat daar doen. Dan, even kijken, de dijken. Nou, de dijken worden twee tot drie keer per jaar gemaaid, geklepeld, maar die dijken zijn over het algemeen, misschien op een enkele uitzondering na, van de waterschappen. Wij voeren dat maai-beheer uit in opdracht van het waterschap en die stellen de eisen. Die hebben ze wellicht allerlei hele belangrijke overwegingen voor waarom het zo moet zijn. Misschien ook wel in het kader van de veiligheid en dat soort zaken. Ik weet het niet, maar het beheer is niet vijftwintig keer per jaar worden die dijken niet gemaaid, maar die worden twee tot drie keer per jaar gemaaid. Ik weet overigens dat, en ik kan de vragen nog levendig herinneren die hier ook in de vragenuurtjes zijn gesteld, toen na een vrij droog voorjaar het ineens begon te regenen en het kruid, mogen we geen onkruid meer noemen, als echt omhoog schoot, dat we talloze vragen hebben gehad, kan alsjeblieft dat flink gemaaid worden, want het is levensgevaarlijk en we zien niks meer enzovoort, enzovoort. Dus, daar moet ook als raad samen maar eens een keer goed over een gesprek wat u daarmee wil.

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Ja voorzitter, dat wordt mede veroorzaakt denk ik door het klepelen, want dat is een van de slechtste maaimethodes die er zijn voor de biodiversiteit. Dat betekent dat je het maaisel laat liggen. Dat wordt in stukjes gehakt en dat blijft liggen. Dus, je krijgt een heel voedselrijke grond en zodra het regent, zodra het voorjaar is, schieten de brandnetels de grond uit. Ik zou de wethouder willen vragen om mij voor, om aan ons als raad voor de raad, liefst ver van voren, liefst zo snel mogelijk, een overzicht te geven van welke dijken in het beheer zijn van de gemeente. Want, daar zou ik toch wel graag nog een overzichtje van zien, want welke kansen er zijn laten we die dan pakken en dat de meeste dijken in beheer zijn van het waterschap alla. Maar goed, we hebben zelf ook een eigen verantwoordelijkheid en laten we die pakken waar dat kan.

De voorzitter: Ik denk dat we er even over na moeten denken, want volgende week is het raad.

De heer Merx: Ver voor de raad. Die van volgende week dinsdag bedoelt u?

De heer Groenewege: Laat ik het herformuleren. Zo snel mogelijk.

De heer Merx: Ik kijk even naar rechts of wij daar iets over kunnen ... Ja, dat kan wel denken we. Dus, er zit een klein slagje om de arm. Dan gaat het nu met name om de dijken die wel van ons zijn. De rest is dan, gaan we dan maar van uit van iemand anders. Oké, dan geef ik nou denk ik mijn collega het woord. Ja, de bomen. De bomen. Ja zeker. Ja, goed dat u die vraag stelde, want vandaag hebben we in het college het bomenprogramma vastgesteld. Dat komt dus naar u toe en daar geldt eigenlijk hetzelfde verhaal voor het groenonderhoud. We hebben budget meegekregen. In het politiek akkoord hebben we wat extra geld ook gekregen om het bomenonderhoud te doen. En, wij kunnen het, dat is eigenlijk de kern van de boodschap, de komende paar jaar nog houden op het niveau wat het nu is en de door u destijds uitgesproken wens A-plus of misschien wel A-plus, plus, plus, nou die bestond niet.

Maar, zo hoog gingen de ambities. Nou, daar hebben we echt geen geld voor. Maar, dat plan komt naar u toe. Dat kunt u op uw gemak gaan lezen.

De heer Van der Meer: Wat is het niveau nu?

De heer Merx: C.

De heer Van der Meer: C.

De heer Merx: En, daar houden we het op en ik zie erg uit naar de discussie. Ook gehoord hebbende wat hier vanavond besproken is in het kader van de ombuigingen, bezuinigingen of hoe dat dan ook noemt en daartegenover alle beleidsintensiveringen. Maar, in ieder geval heeft u dan alle gegevens op basis waarvan u deze discussie kan gaan voeren en ik zie daar erg naar uit.

De voorzitter: Dank. Mevrouw De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel voorzitter. Ik zal op drie onderwerpen ingaan. Budget klimaatbeleid, drie, dertig, driehonderd regel en de enigszins technische vraag, maar ik ga wel een poging doen over energielasten. Beginnen bij budget van klimaatbeleid. Ja, vorige week hebben we met elkaar gesproken over de startnotitie klimaatneutraal. Zojuist heb ik ook in een andere commissie op een soortgelijke vraag antwoord gegeven. Waar ik toch wel ook mee wil beginnen is dat ik de beeldvorming die u hier vanavond hebt neergezet over de financiën die beschikbaar zijn toch wel als onjuist kwalificeer. Vorige week hebben wij het er ook over gehad en het staat ook heel duidelijk in de startnotitie dat klimaatneutraal is een breed programma waar vier thema's onder zitten en de thema's energietransitie en mobiliteit lopen al langere tijd. Daar liggen al startnotities door uw raad goedgekeurd, waarbij behorende budgetten bijzitten. Dus, daar hebben we al financiën geregeld voor een aanzienlijk deel van de klimaatneutrale opgave. Ook in het politiek akkoord zijn er extra middelen beschikbaar gesteld. U ziet die ook in onder andere in deze begroting en we hebben van het Rijk ook middelen gekregen om extra capaciteit in te zetten voor klimaat en energie. Die ziet u ook in deze begroting. Dat is twee miljoen per jaar waarvan ook inmiddels is gezegd dat we dat structureel mogen beschouwen tot 2030, dat dat beschikbaar is om deze opgave te gaan doen. Wij hebben hier ook intern gezegd naast energie gaan we ook echt wel een aanzienlijk deel ook voor de andere thema's van klimaatneutraal inzetten.

De voorzitter: De heer Schalken, interruptie.

De heer Schalken-den Hartog: Dank u wel. Even in reactie op de wethouder met betrekking tot ook het verduurzamen van woningen. Want, dat valt daar ook onder neem ik aan. Is het dan zo dat we volgend jaar bij de begroting kunnen verwachten dat u gewoon ook echt een concreet aantal aan woningen gaat geven als taakstelling van nou we gaan nu het komende jaar gaan we zoveel huurwoningen verduurzamen of we geven onszelf de opdracht zoveel koopwoningen verduurzamen, daarbij ondersteunen?

De voorzitter: Mevrouw De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Ik was inderdaad nog niet klaar met mijn antwoord, want dan had ik kunnen vertellen. Want, ik wil ook wel aangeven dat de versnelling echt wel ook mede door de middelen die beschikbaar zijn, echt wel in gang is gezet. U heeft al een paar weken geleden het voorzetten van onze energiehulp is al naar u gekomen. Vandaag hebben we de energiebesparing het plan vastgesteld als college waarin staat de lopende zaken die we al doen en wat voor nieuwe zaken. Daar vindt u ook het antwoord op de vraag van met hoeveel woning gaat u aan de slag? Daar staat duidelijk in de EFG-labels, hoeveel huizen betreft dit, hoe kunnen we die gaan helpen? Onder andere met National Isolatieprogramma van het ministerie gaan we naar buurtaanpakken waarin we gericht samen met corporaties, met de netbeheerders, met de inwoners uit de wijk, alle partners aanpakken gaan pakken om daar die woningen en die slag te maken. Daar staan precies de aantallen in. Daar wordt ook uitgelegd hoe we particuliere eigenaren kunnen ondersteunen. Hebben we ook een aantal genoemd waarvan we zegge: daar kunnen we niet echt hard op zijn, we kunnen hen ondersteunen en stimuleren en motiveren. We weten de hoeveelheid waar we het nog over hebben. Dat komt naar u toe. We hebben inmiddels ook een projectleider om de Verenigingen van Eigenaren te gaan ondersteunen. We beginnen met gespikkeld bezit, samen met de woningcoöperaties om de combinatie privaat en publiek, om het zo maar te noemen, te gaan ervaren en dat ook weer breder in de stad te kunnen uitrollen. Voor bedrijventerreinen. Vorige week een collega Van Benschop meerdere zaken genoemd. Die lopen heel specifiek. Voor Dordtse Kil vier gaan we een heel slim energiesysteem ontwikkelen. Hebben we ook subsidie volgen gekregen van Europa. Daar gaan we ook starten met echt kijken hoe we op bedrijfsterreinen een slag willen gaan maken. We hebben al twee andere bedrijventerreinen klaarstaan waar we zeggen als Dordtse Kil loopt, gaan we daar ook mee aan de slag om te kijken hoe we daar ook met energiesystemen aan de slag kunnen. Zonnepark A16 is opgestart, dus dat gaat ook dit jaar starten en volgend jaar verder lopen. We hebben een programmamanager om al die projecten in de versnelling te gaan krijgen. En, ik had het al even over de buurt aanpakken. Maken we ook veel gebruik van landelijke subsidieprogramma's. Maken we ook zelfs nog de combinatie met de arbeidsmarkt en meer sociale cohesie in de wijken. Dus nogmaals, vorige week ook gezegd, we gaan routekaarten gaan we de komende tijd, die zijn zeker halverwege '24 klaar, dan hebben we totale inzicht van wat moeten we allemaal gaan doen voor klimaatneutraal, dan kunnen we dat ook doorrekenen naar een totale financiële claimbudget. En, dat kunnen we vergelijken met wat we nu hebben en wat mogelijk nog als financieringsvoorstel naar u gaat komen van nou als we dit allemaal willen gaan doen, dan zal er nog geld bij moeten. Dus, dat weten we halverwege 2024 of wat we nu hebben waar we nu allemaal gebruik van maken wat er misschien nog mogelijk naar ons gaat komen in hoeverre we daar al voldoende aan hebben om het hele klimaatneutraal te kunnen uitgaan voeren. Dan de drie, dertig, driehonderd regel. Ja, wel mooi dat u het haakje heeft gevonden in de sportvisie. Ik probeerde nog mijn college hem te laten beantwoorden, maar die zegt nee ik ben alleen van de drieduizend, want die is inderdaad daaruit voortgekomen uit sportvisie bewegen. We moeten ook lange paden hebben. Dadelijk zit er drieduizend in. De drie, dertig en driehonderd regel is al bestaande praktijk. Die is al voortgekomen uit het eerste programma van het groenblauw dat we in deze stad hebben.

Dat is dus ook een leidend principe op het moment dat we het hebben over nieuwe wijken en over de herontwikkeling van buurten. Daarmee weet ik dat het niet tegemoetkomt aan uw verzoek om gelijk heel de stad op die manier aan te pakken. Maar, het is wel het leidend principe voor alle grootschalige ontwikkelingen die er nu in de stad zijn om het dan ook gelijk toe te passen. Wat ik wel daarbij kan toelichten voor de onderdelen waarvan u zegt, ja maar dat duurt al veel te lang. We hebben ook het stadspark. Het stadspark is zelf een invulling van binnen tien tot vijftien minuten moet iedereen in het groen kunnen verblijven. Maar, er zit ook heel belangrijke assen in. De recreatieve en de klimaatassen en dat zijn de assen die het groene metropool principe uitleggen van de voordeur totdat in de natuur staat, moet u groen kunnen beleven. Dat is ook de hele gedachte van het stadspark, inclusief die assen, dat als je gaat beginnen dat je al gelijk met groen de deur uitgaat, wat steeds intensiever wordt totdat het helemaal in de recreatie in de natuursfeer terecht komt. Zo willen we echt wel als stad kijken van hoe kunnen we toch waar het mogelijk is vergroenen? We realiseren ons de hittestress en de klimaatadaptatie die hier ook echt speelt. Maar, we moeten inderdaad, iemand zei het hier ook al, wel de realiteit hebben van het kan niet overal tegelijk. Het kan ook niet overal in de mate die we misschien nodig hebben, maar dat proberen we dan op andere delen wel te compenseren. Laatst nog even de energielasten met vier komma vier miljoen gestegen. Ja, daar heeft u gelijk in. Er was namelijk ooit zoiets als een crisis en een minister die besloot dat wij van Gazprom af moesten. Onze gemeente, plichtsgetrouw, heeft dat ook netjes gedaan. Wij zijn overgestapt naar een andere met alle consequenties van dien, dat we tegen de hoge prijzen van toen voor het lopende contract van '23 en '24 moesten afsluiten. Nou, dat ziet u inderdaad in de begroting van '24 terug. De minister heeft daarna weer bekendgemaakt, nou dat het toch een beetje te kort door de bocht was, dat het niet had hoeven. Nou, leuk als je al overgestapt bent. We hebben wel een claim ingediend bij de minister om ons te compenseren voor die extra kosten. Dat weten we nog niet zeker, vandaar dat die nog niet is verwerkt, maar we hopen wel dat we daar weer de enorme verhoging kunnen dempen. En, wat we wel ook gedaan hebben ons realiserende van de impact van wat we toen moesten doen, is dat we zelf ook heel veel maatregelen hebben genomen. Twee heel concrete, heel de gebouwen zijn nagekeken op installaties op inregelen en zoals u ook weet hebben we beide gebouwen aan de Noordendijk en hier het Stadskantoor voor elk een dag gesloten in de week waardoor we toch ook hebben kunnen voorkomen dat het nog veel extremer was die kostenverhoging. Ik hoop ik u daarmee voldoende antwoord kon geven voor nu.

De voorzitter: Dank u wel. En zoals een van mijn collega's dan flitsend altijd zegt, ik zie niemand meer, ik hoor niemand meer voor nog een tweede ronde. Ik denk dat we heel veel hebben uitgewisseld, dat we goed op weg zijn op de voorbereiding naar volgende week. Want, volgende week 7 november, dan vindt de begrotingsraad plaats waar onder andere deze drie raadsvoorstellen in samenhang worden besproken en besloten. De beantwoording voor de tweede ronde technische vragen op maandag 6 november, vier uur. Dus, mocht u nog echt dingen willen weten, lever ze op tijd in. Ik krijg nog even ... Ja, daar was ik, dat wilde ik verder nog ... U wordt ook nog verzocht conceptmoties en amendementen via de griffie met elkaar te delen voor 7 november.

Politieke regelgeving is natuurlijk wel zo, ter plekke kunt u nog een motie of amendement indienen, maar het is fijn om met elkaar het voor te kunnen bereiden en met elkaar te kunnen bespreken nog. Nou, dat vind ik een hele leuke vraag. Ik hoor hier: is er nu al iemand die kan zeggen wij gaan met een motie of amendement komen of wilt u dat nog laten bezinken deze week en ja, er is ook nog een fractievergadering natuurlijk. Hamerstuk wordt er gesugge... Nou, laten we het maar bespreken. Dat hebben we al gehad. Oké. Ik wil u allen hartelijk danken. Pieter. Mijnheer Groenewege.

De heer Groenewege: Ja, ik weet niet of u het nog wil horen.

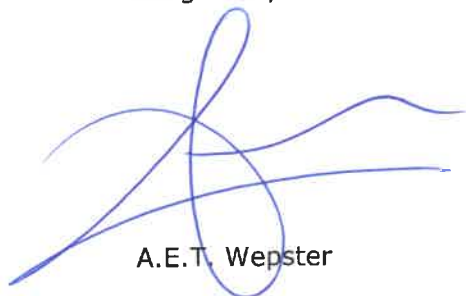
De voorzitter: Zeker.

De heer Groenewege: Nou ja, ik kan in ieder geval zeggen we hebben in ieder geval wat hints gegeven voor onderwerpen die we wellicht in de vorm van een motie gaan gieten. Maar, we gaan het eerst nog even met de fractie bespreken en ook af laten hangen van de technische beantwoording over die dijktafsluiters.

De voorzitter: Prima. Dan wil ik u allen hartelijk danken hier in de zaal en ook achter me op de tribune. Ja, precies. Goede reis naar huis en tot dinsdag in ieder geval. Neemt u uw vaat mee naar de balie alstublieft.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 19 december 2023.

De griffier,

A.E.T. Wepster

De voorzitter,

A.W. Kolff

